...ПЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 57 (9811) | 1962 оной мартын 8, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Хүдөө ажахын продуктнуудаар оронойнгоо эрилтые хүсэд ханғаха зорилгонуудые бэелүүлбэл, бидэнэр экономикын хүгжэлтын талаар гол зорилгонуудай нэгые дүүргэхэбди, программые бэелүүлхэ талаар түүхэтэ илалта туйлахабди. Энэмнай коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ бүхы арадые зоригжуулагша марксистско-ленинскэ һургаалай шэнэ илалта мүн болоно.

(КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлһээ).

...ВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум 1962 оной мартын ...үдэлмэреэ үргэлжэлүүлэ.

„Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шата, хүдөө ажахые һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин зорилгонууд" тухай нү... Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ Пленум ...эхилээ.

Нүхэд Г. И. Воронов (КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюрогой тү...гшын нэгэдэхи орлогшо), Н. В. Подгорный (Украинын КП-гэй ...й нэгэдэхи секретарь), Ш. Р. Рашидов (Узбекистанай КП-гэй ...й нэгэдэхи секретарь), Д. А. Кунаев (Казахстанай КП-гэй ...й нэгэдэхи секретарь), И. В. Спиридонов (КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь), Ф. А. Сурганов (Белоруссиин ...й ЦК-гэй секретарь), В. Ю. Ахундов (Азербайджанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), Д. Расулов (Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь) үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Нүхэд М. А. Ольшанский (СССР-эй Хүдөө ажахын министр), И. И. Бодюл (Молдавиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), Я. Н. Заробян (Армениин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), Т. Усубалиев (Киргизиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), А. Я. Пельше (Латвиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), А. Ю. Снечкус (Литвагай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), Б. Овезов (Туркменистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), Т. И. Соколов (Казахстанай КП-гэй Целиннэ крайкомой нэгэдэхи секретарь) үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

...оммунис байгуулалтын мүнөө үеын шата, хүдөө ажахые ...үри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин зорилгонууд*

...ПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ 1962 оной мартын 5-да нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

...э ажахые хүтэлбэрилхэ асуудалнууд. Хүдөө ажахые ударидаха ...митет ба колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд

...ельхозтехника» нэгэдэл болбол колхозууд, ...та трактор болон хүдөө ажахын бусад ма...ые зүбөөр хэрэглэжэ, улам нарижуулагда...р бүтээсэтэй техникые үйлэдбэридэ нэбтэ...бадалда анхаралаа эгээ түрүүн хандуулха ...а. Энэ нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд техникые ...һайнаар хэрэглэхэ талаар дүй дүршэл сог...хозууд ба совхозуудай механизаторнуудай ...уралан нарижуулгын дурадхалнууд, конст...нарижуулгануудые үргэнөөр хэрэглэхын тү...ралаа табиха уялгатай. Практикада ...эгдэһэн нарижуулгануудые оролдосотой...рүүлхэ шухала, тиихэдэ али ажахыда, али ...е тарижа ургуулхада эгээ ашагтай байнаб, ...эбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

...ельхозтехникын» органууд машина болон ...удые зүбөөр харууһалан хэрэглэхые эрихэ, ...техникые һайнаар ашаглаха, хэрэглэхэ ту...ал колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управ...й, мүн советскэ ба партийна организаци...энэ табиха уялгатай. Техникые ашаглаха ...ябадалай түлөө колхозууд, совхозуудай ...а байһаниинь элитэ, зүгөөр тэрэ нэгэдэл ...эрхимээр хэрэглэхэ талаар хаража байха, ...хэ, эрилтэ табиха, туһалха байна.

...ельхозтехника» болбол машинануудые саг ...онь, үндэр шанартайгаар заһабарилха хэ...аха ёһотой. Тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэд хү...ын машина байгуулдаг конструкторска бю...заводуудтай нягта холбоотой байха ёһотой, ...саг соонь шэнэдхэхэ, газар тарялан, мал ...е талаар хүдөө ажахын үйлэдбэрие тү...эмхидхэхэ мүнөө сагай эрилтэдэ техникын ...тай байхыень туйлаха ёһотой.

...жахын үйлэдбэрие колхоз, совхозуудай уп...дэй сэхэ эрхилдэг болоод байхадань, Хү...ын министерствын үмэнэ тон шухала шэнэ ...уд табигдана. Министерство болбол эрдэм...н институдууд болон туршалгын станцинуу...эрилхэ, эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэ...лтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүл...хангаха ёһотой. Эрдэм наукын туйлажа, ...шалгагдаһан бүхы шэнэ юумэнүүд хүдөө ...үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ушартай. ...укын хүгжэлтын ба тэрэнэй туйлалтануу...ктикада нэбтэрүүлхэ хэрэгэй түлөө Хүдөө ...министерство харюусаха ёһотой. Министер...ол институдууд, туршалгын станцинууд ба ...шээтэ ажахынуудаар дамжуулан энэ хү...бүтээхэ байна.

...лай ба амитанай организмуудые ба газарай хүрьһэ эрдэмэй үндэһөөр шэнжэлхэ туршалгын станцинуудые байгуулха хэрэгые илангаяа шухала гэжэ тоолоноб, тиигээд эрхим һайн фермэнүүдые байгуулаад, эдэниие нютагай таряашад жэшээ болгон хаража, эндэһээ эрхим үрын ургамалнуудые, малнуудые абадаг болохонь тон шухала» гэжэ арадай агууехэ эрдэмтэ Д. И. Менделеевэй хэлэһэн гайхамшагта үгэнүүдые Министерствын хүтэлбэрилэгшэд ба эрдэмтэд һанажа ябаха ёһотой.

Хүдөө ажахын министерство болбол эрдэм-шэнжэлгынгээ зургаануудаар дамжуулан, бүхы ургамалнуудаар селекционно хүдэлмэри эрхилхэ, үрэһэнэй хэрэгые һайнаар табиха, бүхы колхозууд ба совхозууд эрхим шанартай өөрын сортовой үрэһэтэй байхыень туйлаха ёһотой. Племенной хэрэгые һайжаруулха, эрхим үүлтэрэй мал, шубуу бии болгохо талаар эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэриие эмхидхэхэ, үүлтэр холижо мал үдхэлгэдэ онсо анхаралаа табиха шухала. Эрдэм шэнжэлгын зургаанууд мал тэжээхэ эгээ ашагтай аргануудые зохёохо, холимол тэжээлэй эрхим һайн рецепт табиха, эдэ рационуудые заводуудта, тэрэшэлэн колхозууд, совхозуудта үйлэдбэрилхэ аргануудые зохёохо ёһотой.

Хүдөө ажахые химизацилха, шэнэ шэнэ үтэгжүүлгэнүүдые, гербицидүүдые, ургалта түргэдхэхэ аргануудые бии болгохо, минеральна ба органическа зүйлнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ ябадал шиидхэхэ зорилгонууд Министерствын ба тэрэнэй эрдэм-шэнжэлгын зургаануудай шухала уялгань болоно.

Партиин XXII съезд дээрэ ирригационно байгуулгын угаа ехэ программые бэелүүлжэ эхилхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэһэн байгаа. Хүдөө ажахын министерство, хүдөө ажахын наукануудай Академи уһалууриин газар тарялан хүгжөөхэ зорилгонуудые эрдэмэй үндэһөөр шиидхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсохо ёһотой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэг Хүдөө ажахын министерствын зүбөөр эмхидхэхэ гээшэнь мүнөө үедэ тон шухала байна.

Хүдөө ажахын наукануудай Академи болбол хүдөө ажахын үйлэдбэриин томо томо теоретическэ, практическа асуудалнуудые шиидхэхэ гэһэн уялгатай юм, тэрэ хадаа колхозууд, совхозуудтай нягта холбоотой байха ёһотой. Академи ба Хүдөө ажахын министерство болбол аха дүү социалис оронуудта хүдөө ажахы эрхилхэ талаар эрдэм наукын ба практикын туйлалтануудые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, тэдэнэй дүй дүршэлые улам үргэнөөр хэрэглэхэ уялгатай.

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые һайжаруулха талаар ЦК-гэй Пленум дээрэ хэлсэхэ шухала гэжэ ЦК-гэй Президиумэй тоолоһон дурадхалнууд иимэ байна

Хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжые шангадхаха тухай

...Хүдөө ажахын талаар манай парти угаа ...удые хараална. Бидэ мүнөө колхозууд, ...й урда тон ехэ арга боломжонуудые нээжэ ...хүдөө ажахын үйлэдбэриие һайжаруулха ...гүй резервнүүдые заажа үгэнэбди. Хүдөө ...тэлбэрилгые һайжаруулхын тула хэдэ хэ...лэй хэмжээнүүдые Центральна Комитет ...э байна.

...хүдөө ажахыда материально-техническэ ту...асуудалнуудые партиин гол анхаралдаа ...гүй һаань, хэрбээ ороохо, мяха, һү ба бу...уктнуудые абаһанай түлөө колхо...зуудай материальна урмашалгын таһал...оо һаань, эдэ бүхы оролдолго хүсэлэлнай ...о үгэхэгүй бшуу.

...ентябриин Пленумэй һүүлээр богонихон ...о продуктнуудые үйлэдбэрилгын нилээд ур...ан гээд туйлажа шадаабибди? Олон шалтагаанууд байгаа бшуу даа: парти болбол колхозууд, совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлээ, деревнидэ дүй дүршэлтэй хэдэн мянган мэргэжэлтэд ба эмхидхэлшэдые эльгээгээ, бусадшье хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээ. Гэхэтэй хамта хүдөө ажахые дэбжээхэ хэрэгтэ хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжые шангадхалга, материальна урмашуулгые дээшэлүүлгэ шиидхэхы удхашанартай байһаниинь элитэ. Колхозуудһаа продуктнуудыень миинтээр шахуу абажа, хүдөө ажахын үндэһэ һууриинь таһалдуулжа байһан антиленинскэ практикые Центральна Комитет эрид буруушаагаа һэн.

Парти эдэ алдуунуудые заһажа абаа. Продуктнуудые худалдан абаха сэн ехэ болгожо, үргэжэ, ажахые эрхилхэ, үйлэдбэриин ургалтые хангаха, колхозууд ба колхознигуудай олзо доходые ехэ болгохо арга олгогдоһон байна.

Хүдөө ажахые техническэ талаар хангалга үндэһөөрөө һайжараа. Трактор, комбайнууд ба бусад машинануудые хүдөөдэ гаргалга табан жэл соо иимээр ургаһан байна:

	1949-1953 онууд	1954-1958 онууд
Тракторнууд	372 мянга	668 мянга
Таряанай комбайнууд	208 мянга	361 мянга
Силос хуряалтын комбайнууд	0	130 мянга
Кукуруза хуряалгын комбайнууд	1 мянга	57 мянга
Тракторна сеялкэнүүд	545 мянга	897 мянга
Тракторна плугууд	512 мянга	605 мянга
Культиваторнууд	453 мянга	718 мянга

Колхозууд, совхозууд гүрэнэй туһаламжа хэрэглэн, үйлэдбэриингөө механизациин хэмжээе дээшэлүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсые нилээд үргэжэ шадаһан байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөхын тула бэелүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудай дунда машинно-тракторна станцинуудые шэнэдхэн хубилгалга онсо ехэ үүргэтэй юм. Колхозуудта техникэ худалдаад, газар машина хоёрые нэгэ гарта үгэжэ нэгэдүүлээбди, хүдөө ажахын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ эрхим һайн эрхэ байдал табяабди.

Хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжа үзүүлхэ политика бэелүүлхэдээ партимнай энэ туһаламжые үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта элсүүлһэн байна. Жэшээлхэдэ, шэнэ газар ашаглаха зорилго шиидхэхэ болоходоо, бидэнэр богонихон болзорто шэнэ газартай дайда руу хоёр зуу мянгаһаа олон хүсэтэ тракторнууд болон бусад машинануудые эльгээгээбди.

Хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжа үгэхэ гэһэн партиин шугамые бүхы араднай һайшааба. Энэ туһаламжын ашаар ганса хүдөө ажахы бэшэ, харин бүхы оромнай, бүхы араднай шүүжэ һайтажа ерээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрие хүгжөөлгын угаа ехэ программа мүнөө тодорхойлжо байнабди. Энэ шэнэ зорилгонуудтай мүн лэ хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжын ургалта зохилдохо ёһотой. Хэрбээ кукуруза, сахарай свёкло ургуулагты, «ёлочкоор» үнеэгээ һаадаг бологты гэжэ хүнүүдээ хоо̄һоор уряалаад лэ, кукуруза тариха, хуряаха комбайнуудай, үнеэ һаадаг аппарадууд ба бусад машинануудай үйлэдбэриие хангаагүй һаа, миил шашаг зон болошохо байнабди. Үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахые хоо̄һоор уряалжа, тиихэдэ кукурузаяа һүхээр сабшажа байдаг яажа болохоб.

Энээниие зарим зон һайшаадаг. Зүгөөр хуряалгын ба силосно комбайнуудай заһабарилагдаагүй дээрэһээ миин байхадань кукурузые һүхээр сабшажа болохогүй бшуу. Альгаа ташыт, нүхэд, юундэ альгаа ташанагүйбта?

Һүүлэй хоёр—гурбан жэл соо партийна ба советскэ органуудай, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө колхозууд ба совхозуудта материально-техническэ туһаламжа үзүүлхэ ябадалда анхарал багаар табигдадаг болоһон байна. Гэхэһээ гадна, техникэ, минеральна үтэгжүүлгэ, гербицид гэхэ мэтын үйлэдбэриие ехэ болгохо талаар зайлашагүй шухала зорилгонуудые шиидхэхэдээ зарим хүдэлмэрилэгшэд һанаа амар, харюусалгагүйгөөр хандана.

Госпланай ба Госэкономсоведэй, олон совнархозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дундашье иимэ харюусалгагүй ябадал бии байна. Зарим хүтэлбэрилэгшэд хадаа хүдөө ажахыда оньһожоруулгын бүхы асуудалнууд шиидхэгдэнхэй, тиигээд хүдөө ажахын машина байгуулгын промышленностьһаа энэ тэрэ юумэ абажа ажахын бусад һалбаринуудта үгэхөөр болоо гэжэ тоолодог байха юм. Энэ хадаа тон аюултай ябадал, энээниие эрид буруушааха хэрэгтэй. ЦК-гэй Пленум болбол хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжа үзүүлхэ ябадалаа һулааруулхагүй, харин улам шангадхаха гэжэ бүхы парти, арадаа уряалха ёһотой. Совхозуудташье бүхы үнеэдэй дүрбэнэй нэгэнһээ олон бэшэнь оньһон аргаар һаагдадаг, ороо̄һон болгожо хуряагдахадаа кукурузын ехэнхинь гараар хуряагдадаг, сахарай свёклын, хартаабхын хуряалга оньһожоруулагдаагүй, ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэридэ хэрэгтэй механизмуудай тон үсөөн байһаар байхадань һанаагаа амаржа яажа болохоб.

Оньһожоруулгын зорилгонуудта нилээд ехээр анхаралаа табидаг байһан 1957 онойхитой сасуулбал, мүнөө хүдөө ажахыда зарим машинануудые үсөөнөөр үгэдэг болоһон байнабди. Энэ ушар бидэнэй һанаа зобоохо ёһотой. Жэшээлхэдэ, 1957 ондо хүдөө ажахыда зорюулагдажа кукуруза хуряалгын 55 мянган комбайнууд үгтөө һэн, харин 1960 ондо — оройдоо 13 мянга үгтөө, тиихэдэ кукурузын тарилгын талмай нилээд ехэ болоһон байха юм. 1957 ондо тракторна культиваторнууд хүдөө ажахыда 208 мянган үгтөө һаа, харин 1960 ондо—79 мянган үгтөө.

Иимэ ушарые сайруулхаар шалтаг бии аал? Хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг заводуудаараа ондоо зүйлэй продукцинуудые, заримандаа тиимэшье шухала бэшэ юумэнүүдые бүтээлгэдэг болоһомнай нэгэ заа эртэдээ гэжэ би һананаб. Таанар «Коммунар» комбайные мэдэнэ ха юм та даа, тэрэниие Запорожьедо бүтээдэг һэн. Тэрэ комбайные хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ехэ һайнаар сэгнэдэг байгаа. Тиимэ мүртэнь Украинын нүхэд тэрэ завод комбайнын орондо ондоо продукци бүтээдэг болог гэжэ гансата табиһан юм. Энэ гуйлтань хүсэндөө хүргэгдэһэн байшоо бшуу. Урдань комбайн бүтээдэг байһан тэрэ завод мүнөө ямар продукци гарганаб? Энгэй хүнүүдтэ худалдагдаха «Запорожец» гэжэ багалитражна автомобиль гаргана. Оромнай энэ машинагүйгөөршье байжа шадаха байгаа ааб даа.

Үшөө нэгэ жэшээ. Колхозууд, совхозууд трактор, комбайнуудаа заһабарилха гэхэдээ, запасной частьнуудаар дутажа зободогыень таанар мэдэнэт. Партиин Центральна Комитет ба правительство болбол мүнөө хүдэлжэ байһан, мүн шэнээр баригдажа байһан предприятинууд дээрэ 1959—1961 онуудта нэмэлтэ үйлэдбэри байгуулаад, 500 миллион түхэригтэ запасной частьнуудые бүтээдэг болохо гэжэ СССР-эй Госплан, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаһан юм. Болзорынь үнгэрөө, теэд оройдоо 320 миллион түхэригэй запасной частьнуудые гаргаха үйлэдбэри байгуулагдаа.

Минеральна үтэгжүүлгэ болон гербицидүүдые үйлэдбэрилгын асуудалнуудые һайса хаража үзэхэ хэрэгтэй. Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор, минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй үйлэдбэриие 12 миллион тонноһоо 35 миллион хүргэхэ гэхэ гү, али 23 миллион тонноор ехэ болгохо ёһотой байгаа. Гурбан жэл үнгэрөө, теэд үтэгжүүлгые үйлэдбэрилгэ оройдоо 2,9 миллион тонно ехэ болоо. Долоон жэлэй түрүүшын 3 жэл соо үйлэдбэри байгуулгын түсэб оройдоо 44 процент дүүргэгдээ. Гербицидүүдэй үйлэдбэрилгые эмхидхэлгэ мүн лэ тиимэ байна. Хоёр жэлэй саада тээ ЦК ба правительство энэ асуудалаар шиидхэбэри гаргаһан юм. Саг ошожол байна, теэд гербицид үгы. Химиин комитет, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд тэрэ абтаһан шиидхэбэриин дүүргэлтэ болохын түлөө оролдохо уялгатай аад, тоншье харюусалгагүйгөөр хандаһан байна. Хүдөө ажахые гербицидээр хангаха гээшэ тон шухала удхашанартай юм. Мүнөө зарим нүхэд хадаа үрэһые гербицидээр болбосоруулхада дан үнэтэй байна гэлсэнэ. Теэд энэнь саг зуурын ябадал бшуу. Гербицидүүдые мүнөө лабораторно аргаар шахуу гарганабди. Гербицид үйлэдбэрилгые үргэн промышленна үндэһэ һууритай болгохо шухала.

Хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжые шангадхаха тухай партиин хараалһан хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтын хойноһоо хатуу партийна хиналта ЦК-гэй таһагуудшье бэелүүлнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Ондоо баримтануудые дурдахагүйб. Тиимэ баримтануудые хэды олоноор харуулжа болохо байһыень мэдэнэт. Энээнһээ ёһото тобшолол хэхэ хэрэгтэй. Хүдөө ажахы гээшэмнай зугаанай хэрэг бэшэ бшуу. Хэрбээ хүдөө ажахын гэзэгдэлые саг соонь ойлгожо, тэрэ гэзэгдэлые усадхаагүй һаа, бүхы экономикоёо һуларуулжа болохо юм.

Хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжые шангадхаха тодорхой программа зохёохо шухала гэжэ ЦК-гэй Президиум тоолоно. Хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ, техникые нарижуулха ябадалые хараада абажа, ямар техникэ, хэды шэнээн хэрэгтэй болохоб? «Союзсельхозтехникын» тооложо гаргаһанай ёһоор эды шэнээн машинанууд (мянган хэһэгээр) хэрэгтэй байна гэбэл:

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

...ал. Эхиниинь мартын ...рто.

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэлэй үргэлжэл

	1962 оной январиин 1-дэ бии байһаниинь	Агротехническэ болзорнуудта хүдэлмэрөө бүтээхын тула хэрэгтэйинь
Тракторнууд	1.168	2.696
тэрэ тоодо пропашной	620	1.620
Ороohоной комбайнууд	503	845
Силос хуряалгын комбайнууд	121	257
Кукуруза хуряалгын комбайнууд	38	111
Свекло хуряалгын комбайнууд	36	257
Ашаанай автомашинанууд	790	1.650
Тракторна прицепүүд	292	820
Тракторна сеялкэнүүд	947	1.628
Универсальна культиваторнууд	245	395
Тракторна плугууд	784	1.180

Эдэ тоонуудые СССР-эй Госпланай бодожо шалгаха ушартай байһаниинь элитэ. Зүгөөр эдэ тоонууд хэрэглэлдэмнай дүтэрхы байха, тиимэ тулань техникэ үйлэдбэрилгые түсэблэхэдөө Госплан хараалаа абалсаха ёһотой. Энэ тон хүндэ зорилго мүн. Энэ зорилгые нэгэ жэл соо, хоёр—гурбан жэл соошье шиидхэжэ шадахагүй байһамнай элитэ. Гэбэшье энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө мэнэ гэһээр оролсохо ёһотойбди, тиигэжэ ойрын хоёр—гурбан жэлдэ шадагдаха юумыень хуу хэхэ байнабди. Хүдөө ажахын машина бүтээлгые ехэ болгохотоёо хамта хүдөө ажахын электрификацилгын хүдэлмэриие бүри хурдан түргэнөөр ябуулха шухала.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ гол гол шэглэлнүүд тухайда Пленумдэ элидхэхэ шухала гэжэ ЦК-гэй Президиум тоолоно. Эдэ шэглэлнүүд ямар бэ?

Нэгэдэхеэр, үйлэдбэриин талмайе һайнаар хэрэглэдэг боложо, мүн экономическа ашагтай болболь нэмэлтэ цехүүдые барилсажа байгаад, мүнөө хүдэлжэ байгаа тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээдэг заводуудай хүсые ехэ болгохо.

Хоёрдохёор, хүдөө ажахын хэрэглэлые хангаха гурбан тон хүсэтэй заводуудые: тракторна, хүдөө ажахын машинануудай, мүн мал ажалые оньһожоруулха түхеэрэлгэ бүтээдэг заводуудые бариха хэрэгтэй. Эдэ предприятинуудые барихадаа капитальна һомололгонууд ба материальна фонднуудаа шэнээр хубаарилха болохобди. Эдэ заводуудые барилгада залуушуулые уряалаад, габшагай ёһоор баряа һаа тон һайн һэн.

Гурбадахяар, хүдөө ажахын машина бүтээлгые хүгжөөхэтээ хамта хүсэ ехэтэй тракторнууд болон бусад машинануудые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, металл, мүнгэ зөөри, хүдэлмэриин хүсые алмаха, үсөөн трактор болон зэбсэгүүдээр хүдөө ажахыдаа ехэ ажал бүтээдэг болохо ёһотойбди.

Зарим районуудта, илангаяа шэнэ газар ашаглаһан газарнуудта хүсэ ехэтэй техникые нэбтэрүүлхэдэ тон ашагтай байһыень харуулха хэдэн тоо нэрлэһүүб. Мүнөө ашаглагдажа байһан ДТ-54 трактор халаан соо 7,6 гектар хахална. Тиихэдэ 100-хүсэтэй двигательтэй трактор халаан соо 13,7 гектар хахална. Тиимэ болохолоороо ажалайнь бүтээсэ 80 процент ехэ болоно. Энэ хадаа 1500 ДТ-54 трактор бүхэниие зуун хүсэнэй 560 трактор һэлгэжэ шадаха гэһэн удхатай.

Мөөрэтэй пропашной тракторнуудай хүсые ехэ болгоо һаа, колхозууд, совхозууд бүтээсэ ехэтэй, үргэн мүртэй машинануудые хэрэглэдэг болохо. Хэрбээ, жэшээлхэдэ, 6 рядтай сеялкые 8—12 рядтай сеялкээр һэлгээд, зургаан рядтай культиваторай оронд 8—12 рядтай культиватор хэрэглэдэг болоо һаа, 40 миллион гектар кукуруза ургуулхада угаа ехэ экономическа ашаг гараха байна. 166 мянган трактор, 166 мянган сеялкэ, тиихэдэ 215 мянган культиватор үсөөнөөр хэрэглэгдэдэг болохо. Металлай гарганга 904 мянган тонно бага болохо юм. Трактористнуудай тоонь 1 миллион 66 мянга байһанаа 734 мянга хүрэтэрөө үсөөн болохо гэхэ гү, али 332 мянган хүнүүдээр үсөөрхэ байна.

Үнгэрөөшэ жэлдэ Целиннэ хизаарта таряа хуряалгын үедэ үргэн мүртэй жаткануд шалгагдаа һэн. Энэ шалгалта юу харуулааб? Мүнөө байһан жаткануудай орондо 6 метр үргэн мүртэй шэнэ навесной жаткануудые хэрэглэхэдэ машинануудай бүтээсэнь 1,6 дахин, 10 метр үргэн мүртэй жаткануудай бүтээсэнь 2,3 дахин ехэ болоо. Тэрээнһээ гадна, 10 метр үргэн жаткын хадаһан таряае самоходно комбайнын сохиходо тэрэнэй бүтээсэнь 2,2 дахин ехэ болоно.

Ганса Целиннэ хизаарай колхозууд, совхозуудые үргэн мүртэй жаткануудаар хангаа һаа, 15 миллион гектар таряа хуряахада мүнөөнэйхидэ орходоо 48 мянган трактор үсөөн хэрэгтэй болохо, комбайнын тоо 52 мянгаар үсөөн болохо, механизаторнуудай тоо 100 мянган хүнүүдээр үсөөн болохо юм.

Үргэн мүртэй техникэ Целиннэ хизаарһаа гадна, мүн ороной тарян ажалтай бусад районуудта хэрэглэгдэдэг болохо ёһотой.

ЦК-гэй Пленумдэ бэлэдхэхэ үе соогуур зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба бусад хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын техникын ба запасной частьнуудай үнэ сэнгые химдаруулха тухайда ЦК-дэ бэшэг бэшэһэн, хэблэлдэ бэшэһэн байна. Оромнай ямар шалал зэргэтэй байнаб, тэрэ хэмжээгээр машинын болон үйлэдбэриин хэрэгсэлэй бараануудай сэнгые правительство бага болгоно.

Үнгэрөөшэ жэлдэ хүдөө ажахын машинануудай, запасной частьнуудай ба түлишын үнэ сэн химдаруулагдаһан ба подоходно налогоор хүнгэлэлтэ хэгдэһэн байгаа. Жэлэй хугасаада абажа болоходо энээнэй ашаар колхозууд шэнэ мүнгөөр 900 миллион түхэриг алмаһан болоно.

Энэ оной февральда Министрнүүдэй Совет барилгын материал, металл ба металлаар бүтээһэн зүйлнүүдые колхозуудай абаха сэнгые хүнгэдхэхэ тухай тогтоол гаргаа. Жэл дээрэ бодожо үзэхэдэ, колхозууд 250 миллион түхэриг алмаха юм. Тэрээнһээ гадна, мал ажалай хэрэглэлдэ зорюулжа, энэ жэлдэ совхозуудта 210 миллион түхэриг нэмэжэ үгтөө. Тиимэ болохолоороо, эдэ материалнуудай сэнгые химдаруулһанай ба совхозуудта зорюулагдаһан һомололгые ехэ болгоһоной ашаар хүдөө ажахымнай 460 миллион түхэриг шэнэ мүнгөөр гэхэ гү, али хуушан мүнгөөр 4 миллиард 600 миллион нэмэжэ абаһан болоно. Энэ ехэ мүнгэн даа. Зүгөөр үнэ сэн доошолуулхада заха хизаар гэжэ байдаг. Трактор, комбайн болон бусад машинануудые бүтээхэ сэнһээнь доошо сэнгээр тэдэниие худалдажа болохогүй. Үйлэдбэриин гаргашые бүрин харюулжа, хэды-тэды зөөри нөөсэлжэ шадагдахаар сэнгээр лэ гүрэмнай техникэ худалдаха байна. Хэрбээ нөөсэлгэ үгы байха болоо һаа промышленностьмнай һуларха, ороноймнай экономико һандаргагдаха байна.

Техникэ ашаглахадаа колхозуудай гаргашалдаг гаргашые бага болгохын тула, ондоо, эгээл зүб харгы зам бэдэрхэ хэрэгтэй. Иимэ харгы замынь юуб гэхэдэ, техникые нарижуулга, бүри хүсэ ехэтэй, бүтээсэ һайнтай машинануудые хэдэг болохо ябадал, техникые универсальна болголго мүн гэжэ хэлээд байнаб. Энэ харгы замаар лэ ёһотой һайнаар, оюун бэлигээ гаргажа хүдэлмэрилхыень конструкгорнууд, инженернүүд, машина бүтээгшэ хүдэлмэришэдые уряалха ёһотойбди. Машинануудые нарижуулха, тэдэнэй үнэ сэнгые химдаруулха хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ колхоз гү, али совхоз ороohото таряа хуряаха, кукурузые ороohон болгожо хуряаха, кукурузые силос болгожо хуряаха комбайнуудые худалдажа абана. Адлирхуу хүдэлмэри бүтээхын тула аяар гурбан янзын комбайн абана ха юм. Ямар нэгэн нарижуулга хээд, зарим бэеынь һэлгээд, нэгэ комбайнаар шэниисэшье, кукурузашье хуряадаг болохо техническэ арга үгы юм аал. Гурбан комбайнын орондо нэгэхэн хэрэгтэй болохо һэн. Тиигээ һаа техникэ ашаглалгын гаргаша заа болохо бшуу.

Хартаабха, сахарай свёкло хуряадаг комбайнууд мүн лэ тиимэ байна. Сахарай свёкло, хартаабха, морхоог нэгэ комбайнаар хуряадаг болохо зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэйншье, тиимэ болохые хүсэхэ хэрэгтэйншье байна.

Үлгэдэг шагтагалдаг олон машинануудтай, өөрөө ябадаг шасси нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлжэ шадаа һаамнай колхоз, совхозууд тон ехэ ашаг олохо һэн.

Иимэрхүү жэшээнүүдые олоор хэлэжэ болохо. Техническэ хүгжэлтын замаар ябажа, үсөөхэн тоотой машинануудаар олон янзын ажал бүтээхэ, ехэ хүдэлмэри хэдэг болохо арга боломжонуудые бэдэрхэ хэрэгтэй.

Машинануудай үнэ сэнгынь шэнэ техникэ хэрэглэхэ ябадалые урмашуулхаар табигдаха ёһотой, теэл мүнөө заримдаа тиимэ бэшэ байдаг. Таганрогой комбайнова завод навесной комбайнтай, жаткатай, өөрөө ашаа буулгадаг кузовтай өөрөө ябадаг шасси гаргаһан байна. Эдэ машинануудыень хэды сэнтэй юумэ гэжэ һананат? 18 мянга 227 түхэриг. Харин хэрбээ миин комбайн, мөөртэй трактор, ашаанай автомобиль гурбые ами-амяарнь худалдажа абаха болоо һаа, оройдоо 6.890 түхэриг түлэхэ хэрэгтэй байха юм. Энэмнай үнэ сэнгэй политика гээшэ аал? Шэнэ машинануудай үсөөхэнөөр гаргагдажа, үйлэдбэридэ һаял нэбтэрүүлэгдэжэ байһан үеын өөрынь сэнгээр худалдаанда гаргаха сэн тогтоожо болохогүй.

Манайда мүн ондо-ондоошье хазагайруулга байдаг, үйлэдбэриин хэрэглэлэй бараануудай сэнгые тогтоохоодо зоргоороо орохо ушар бии. Жэшээлхэдэ, ГАЗ-51 автомашинын хүсэд комплект резинэ абахын тула колхоз 555 түхэриг түлэдэг, тиихэдэ ЗИЛ-164 машинын резинын түлөө бүри ехэ — 812 түхэриг 70 мүнгэ түлэдэг. «Беларусь» тракторай резинэ мөөрнүүдэй нэгэ комплект абахадаа 530 түхэриг 40 мүнгэ түлэнэ, тиихэдэ бүхы тракторынь 2100 түхэриг байха юм. Юун болоно гээшэб? Резинэ мөөрнүүдынь тракторайнгаа сэнгэй дүрбэнэй нэгэ хуби сэнтэй болоно.

Резинэ мөөрнүүдые бүтээхэдэ ехэшэг үнэтэй аад, тиимэ сэнгээр худалдаха ушартай болоно гү? Үгы, тиимэ бэшэ. ЗИЛ-164 автомобилиин мөөрнүүдэй комплектын 399 түхэриг 49 мүнгэтэ байхадань, 812 түхэриг 70 мүнгөөр худалдадаг байха юм гэжэ хэлээ һэн шууб.

«Сибсельмаш» гэжэ Новосибирскэ завод тракторай сахаригтай борнойнуудые хэдэг юм, тэдэнэйнь өөрын сэн 270 түхэриг 14 мүнгэ байхадань, совнархозой баталһан сэнгэй ёһоор 625 түхэригөөр худалдагдана. Днепропетровско завод свёкло зулгаадаг машина гаргана, тэрэ машинын өөрын сэнгэй 27 түхэриг байхада, 60 түхэригөөр худалдана.

Совнархозуудай ба «Союзсельхозтехникын» мастерскойнуудта трактор болон бусад машинануудые заһабарилһанай түлөө сэн тогтоохоодоо баһал хазагайралнуудые гаргана. Барилга эмхидхэхэ талаар колхозуудта ёһотой туһаламжа, хүтэлбэри үзүүлэгдэнэгүй. Эдэ бүгэдые хаража үзөөд, хазагайралнуудые усадхаха хэрэгтэй.

Завод хадаа хүдөө ажахын машинануудые бүтээхэ захил сэхэ захил хэгшэдһээ, колхозууд, совхозуудһаа абадаг болоо һаань ямар юм ааб, бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Тиигээ һаа нэмэлтэ гаргашануудые бага болгохо арга олдохо һэн.

Гэбэшье манай бүхы кадрнууд—партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхозой түрүүлэгшэнэр, бүхы колхозниугууднай хүдөө ажахын техникын сэнгые имагтал һуримшуулха ябадал колхозно экономикые хүгжөөхэ гол арга хүсэн бэшэ гэжэ ойлгохо ёһотой. Гол шиидхэхы аргамнай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, таряанай ургасые үргэхэ, мал ажалай ашаг шэмые ехэ болгохо, продукци гаргахадаа ажал зөөри багаар хэрэглэдэг болохо зорилгонууд мүн.

Ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһан, баян ургаса хуряадаг колхозуудта ороohо таряа, сахарай свёкло, мяха, һү абалгада ажал эгээл багаар гаргашалагдадаг, яһала ехэ нөөсэ байдаг юм. Иимэ ажахынууд хэрэгтэй сооньтехникэ худалдажа абадаг, барилга хэдэг, колхознигуудай ажал эрхимээр түлэдэг, жэлһээ жэлдэ үйлэдбэрээ үргэдхэдэг, гүрэндэ улам ехээр продуктнуудые худалдадаг байха юм. Машинануудта тогтоогдоһон мүнөө байгаа үнэ сэнгүүд иимэ ажахыда бэрхэшээл тохёолдуулдаггүй. Иимэ ажахы ашаг олзотойгоор эрхилэгдэдэг. Хэрбээ колхоздо ажалай бүтээсын бага, ороohо таряа, мяха, һү абалгада хүсэн, эд хэрэгсэлэй ехээр гаргашалагдадаг, тэдэнэй өөрынь үнэ сэнгэй ехэ байгаа һаань, тиимэ колхоздо машинанудта тогтоогдоһон үнэ сэнгүүдые ямараашье бага болгоо хада туһа болохогүй. Техникые тэрээндэ ямаршье түлөөһэгүйгөөр үгэ — энэ ажахы хайшаншье гэхэдээ ашаг олзотой боложо шадахагүй.

Тиимэһээ гол шухала зүйлынь ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, техникые шадамараар ашаглаха, энэ техникые шудалха, тэрээндэ һураха ябадал мүн болоно. Манай колхоз, совхозуудта техникэ олонхи ушарта үшөөл муугаар хэрэглэгдэнэ, машинанууд удаан саг соо миин байна. Жэшээлэн комбайнуудые абаад үзээбди. Тэдэнэр хэр зэргээр ашаглагданаб? Хуряалгын үедэ хүдэлһэндэ орходоо миин байһаниинь ехэ байдаг. Энээндэ анхаралаа хандуулха шухала. Комбайнуудай, мүн бэшэшье машинануудай хүдэлмэриие минутаар хэмжэхэ, продукци абалгада гаргашалагдаһан ажалай гаргашануудые хараадаа абаха хэрэгтэй.

Техникэдэ тогтоогдоһон мүнөө үеын үнэ сэнгүүдэйшье байхада ажахые һайнаар эрхилжэ боломоор. Үнэ сэнгүүдые улам химда болгоходоо үйлэдбэридэ үшөө һайн арга боломжонуудые байгуулна гээшэбди. Машинануудта, барилгын материалнуудта, түлишэдэ, резинэдэ тогтоогдоһон үнэ сэнгүүдые имагтал химдаруулһанай ашаар үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд һайжаруулагдаха ёһотой бэшэ, мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй, техникые шадамар бэрхээр хэрэглэһэнэй ашаар һайжаруулагдаха ёһотой. Энэнь гол шухала. Энэ хадаа техникые жолоододог хүнүүдэй мэргэжэл шадабарһаа дулдыдадаг. Тиимэһээ эндэшье кадрнуудые шэлэн олохо, бэлэдхэхэ ба һургаха хэрэг шиидхэхы удхашанартай болоно.

Үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй материальна талаараа урмашалгые дээшэлүүлхэ бүхы арга нүхэсэлнүүдые колхоз, совхозууд хэрэглэхэ ёһотой.

Колхоз, совхозуудта ажалые зүбөөр эмхидхэхэ асуудал мүнөө үедэ гол шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Колхоз, совхозуудай абаһан продукциин хэмжээн, шанар, өөрынь үнэ сэн, бүри тодоор хэлэхэдэ, продукци абалгада гаргашалагдаһан ажалай гаргашанууд хадаа ажалые үлэмжэ һайнаар эмхидхэлгын хэмжүүр мүн болоно. Энэ хадаа шадамараар хүтэлбэрилдэгыень харуулһан гэрэл байха ёһотой. Продукциин өөрынь үнэ сэн — колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэрэшэлэн үйлэдбэриин захиргаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй онол шадабариие харуулһан гэршэ мүн гээшэ.

Дэмжэгдэмээр эрхим һайн үльгэр жэшээнүүд манай эндэхи бүхы һалбаринуудта, али бүхы нютаг нютагуудта шахуу бии юм. Түрүү ажахынуудай дүй дүршэлдэ түшэглэн, бидэнэр продукци эрид ехээр абадаг боложо, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн химдаруулжа шадаха байнабди. Түрүү колхоз, совхозуудай туйлаһан үрэ дүнгүүд огто хүртэшэгүй ямар нэгэн орьёл бэшэ, газар болон техникые ашаглаха талаар бии байгаа арга боломжонуудые харуулһан эхин зэргын тоо баримтанууд бэшэ юм. Энэ хадаа мүнөөдэр туйлагдаад байһан бодото байдал мүн гээшэ. Иимэ хэмжээндэ хүрэдэггүй, харин гээгдэнги гү, али дундуур зэргэдэ ябадаг хүтэлбэрилэгшэд ажахыгаа эрхилжэ бирадаггүй байһанаа харуулна бшуу.

Газар болон техникые үлэмжэ һайнаар ашаглахынь тулада хүнүүдые урмашуулха хэрэгтэй. Хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхээр урмашалтай байхынь тулада нэмэлтэ түлбэри тогтоогдоһон байха зэргэтэй.

Колхозууд олзо доходуудаа хубаарилхадаа горьтой хазагайруулга гаргадаг гэжэ хэлэнгүй байхын аргагүй. Колхозуудай ниитын ажахые бүхы хэмжээгээр хүгжөөгөөд, тэрэнэй үндэһөөр колхознигуудай материальна ажабайдалые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гэһэн хэрэгтэ партиин политика зорюулагданхай[...] рилгоор хубаагдадаггүй жасада мүнгэ ехэ[...] байхыень, үйлэдбэриин барилгануудые бо[...] хамта культурно-ажаһуудалай эмхи зурга[...] хүүгэдэй ясли болон сад, клуб, һургуули,[...] нуудые барихыень колхозуудта дурадхаһ[...] бди. Энэ хадаа колхознигуудай гол шуха[...] нүүдтэ харюусана бшуу. Тиигэхэтээ хамт[...] гуудайнгаа ажалта үдэртэ тусхай хэмжэ[...] болон продуктнуудые колхозой үгэхэ ёһот[...] жэ ха юм даа.

Гэхэ зуура, зарим хүтэлбэрилэгшэд кол[...] ажалай түлбэриие бага болгоһоной ашаар[...] дые байгуулдаг, ажалта үдэрые үнэгүй бо[...] гэжэ колхозой үйлэдбэриие муудхаадаг [...] Колхозуудай мүнгэ зөөреэр һургуули, инте[...] ницануудые барихыень экономическа тала[...] колхозуудые нютагуудтахи органуудай [...] ушар огто таарамжагүй ябадал гэжэ буру[...] рэгтэй.

Колхоз, совхозуудта материально-техни[...] ехэ туһаламжа хүргэхэ гээшэ хүдөө ажа[...] партиин бэелүүлдэг политикын гол асууда[...] гэн болоно. Бидэнэр орон доторoo продук[...] бэг дэлбэг болгохо хараа түсэб баталан [...] Энэ хараа түсэбые манай байгуулалтын [...] шадалаар батадхан бэелүүлхэ шухала. [...] боломжонуудые нарин нягтаар шэнжэлжэ[...] гээд хүдөө ажахыда үзүүлэгдэдэг материа[...] ческэ туһаламжые улам саашадань шанга[...] жээнүүдые абаха шухала гэжэ би һананаб.

Центральна Комитедэй, Министрнүүдэй[...] шухала хэмжээ-ябуулгануудые зохёоһон,[...] хойно тэдэниие арад зондо соносохо, хүдө[...] материально-техническэ туһаламжа бүри[...] гэхэ хараа түсэбые амжалтатайгаар дүүрг[...] хүдэлмэришэн ангиие, бүхы совет арадые[...] рэгтэй байна.

Бүхы партиин, бүхы арадай хэрэг

Нүхэдүүд! Манай партиин болон арадай үмэнэ түүхэтэ удхашанартай зорилго табигданхай. Коммунизм байгуулха талаар XXII съездын баталан абаһан Программые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, экономико болон соёл культурые улам саашадань хүгжөөхэ, арад зоной ажабайдалые хэлбэришэгүйгөөр дэбжээхэ агууехэ түсэбүүдые богонихон болзор соо дүүргэхэ уялгатайбди.

Мүнөө бидэнэр Программын амин шухала, тэрэ доро эгээл хүндэнь гэхээр хубиие дүүргэхэ хэмжээнүүдые — хүдөө ажахые хүгжөөхэ болон арад зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые бүрин хангахын тулада хэрэгтэй болохо ороohо таряа, мяха, һү болон бусад продуктнуудые орон дотороо элбэгжүүлхэ хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэжэ байнабди.

Энэ зорилгые нэн түрүүшын, хойшолуулашагүй зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолоходоо, бидэнэр хадаа общественэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтэ тухай, эдеэ хоолой продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо хэрэгтэ хүдөө ажахын дүүргэдэг үүргэ ба удхашанар тухай марксистско-ленинскэ һургаалһаа эшэ үндэһэ абанабди.

Хүдөө ажахы тухай, «эдеэ хоолой зүйлнүүдые абалга хадаа эдээниие үйлэдбэрилэгшэдэй өөһэдынь, мүн юрэнхы дээрээ ямаршье үйлэдбэриин ажамидарха эгээл түрүүшын эрхэ нүхэсэл мүн...» гэһэн научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша К. Марксын сэсэ мэргэн заабариие үшөө дахин һануулха дуран хүрэнэ: («Капитал», том 3, нюур 647). Марксын хараа бодолнуудые улам хүгжөөхэдөө, социалис гүрэн дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ шухала гэжэ В. И. Ленин онсолон тэмдэглээ һэн; хүдөө ажахын үйлэдбэриие шэнэ зам дээрэ гаргаха, тэрэниие эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ, техникын туйлалтануудай ёһоор эрхилхэ гээшэ коммунис байгуулалтын гол шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ манай парти тоолодог гээд тэрэ заабари үгэһэн байна.

Ямар бэрхэшээлнүүд тохёолдоноб гэхэдэ, манай хүдөө ажахы үйлэдбэрээ эмхидхэхэ талаараашье, мүн хүтэлбэрилгынгөөшье, бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэхэ талаараашье промышленностьһаа үшөөл ехээр гээгдэжэ ябана. Коммунизм байгуулха хэрэг хүдөө нютагуудта манай ябуулдаг эмхидхэлэй бүхы хүдэлмэриие эрид шууд шэнэдхэн хубилгаха, нэн түрүүн колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ эмхидхэлэй нүлөөе улам хүсэтэй болгохо арга замуудые олохо гэһэн эрилтэ табина.

Хүдөө ажахын талаар бидэнэр үндэрхэн орьёл дабажа гараха ёһотойбди. Холын хараата түсэбэй ёһоор, 1980 он багта колхоз, совхозууд эды шэнээн продукци абаха гэбэл:

Ороohо таряа	18— 19 миллиард пүүд
Түүхэй хлопок	10— 11 миллион тонно
Сахарай свёкло	98—108 миллион тонно
Мяха	30— 32 миллион тонно
Һү	170—180 миллион тонно

Тиимэ болохолоороо, хүдөө ажахын шухалын шухала продуктнуудые 2,5—3 дахин ехээр абадаг болохо хэрэгтэй бшуу.

Советскэ Союз промышленностьяа хүгжөөхэ талаар холо урагшаа дабшаа, улам бүри шэнэ шэнэ хараа түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлнэ гэжэ коммунизмын дайсад ойлгодог юм. Тэдэнэр хадаа манай ороной промышленностиин дам саашадаашье бүри хурдан түргэнөөр хүгжэхэ байһандань һэжэглэхэ зүрхэгүй болонхой. Иимэл байха ёһотойдонь Советскэ Союз социалистическэ экономикоёо түсэбэй ёһоор хүгжөөхэдөө туйлаһан элитэ ехэ үрэ дүнгүүдээрээ бүгэдые үнэмшүүлээ ха юм. Манай түсэбүүдые һэжэглэдэг, тэдэ түсэбүүд буруу һүрэхэ гэжэ уридшалан шашалдадаг байһан хүнүүд оло дахин шабар соо һууһан байха. Мүнөө болоходо тэдэнэр һайса ойлгодог болонхой, Советскэ Союзай промышленностиие хүгжөөхэ хараа түсэб дүүргэгдэхэ гэжэ мэдэрдэг болонхой.

Хүдөө ажахые улам саашадань дэбжээхэ түсэбүүд тушаа хэлэхэ болоо һаа, манай дайсад ондоо һанамжатай, социалистическэ системын арга боломжонуудта һэжэглэнгеэр хандадаг хуушанайнгаа хараа шугам баримталдаг байха юм.

Манай орон хүдөө ажахын үйлэдбэриие үндэр дээдэ хэмжээндэ гаргажа шадахагүй гэжэ зарим буржуазна экономистнууд, политигууд тоолодог байна. Тэдэнэр хадаа капиталистическэ системэ социалистическэ системэдэ орходоо үлүү бүтээсэтэй гэжэ шашалдаад, хүдөө ажахын социалистическэ системые муушалха гэһэн һэдэлгэ гаргана. Тэдэнэр США-гэй хүдөө ажахыда туйлагдаһан ажалай үндэр бүтээсые дурдаад, хүдөө ажахые хүгжөөхэ капиталис арга замые али болохоор һайрхадаг байха юм. Гэбэшье капитализмын үедэхи иимэ бүтээсэ ямар аргаар туйлагдадаг бэ гэжэ хэн мэдэхэгүй гээшэб. США-гэй хүдөө ажахыда капиталай концентраци болон централизаци боложо байдаг, томо капиталистическэ фермэнүүд жэжэ фермэнүүдые хосороон залгидаг юм. Америкын хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, имагтал һүүлшын 8 жэлэй турша соо Холбоото Штадуудта миллион жэжэ фермернүүд бүрин хосоржо һалаһан байна. Тэдэнэр ажалгүйшүүлэй тоо олошоруулдаг, зоболон, ядарал үз[...] юм.

Америкын томо фермэнүүдтэ ажалай үн[...] үндэр бүтээсэ туйлагдадаг, һайн ургаса, и[...] ургаса хуряагдадаг, юуб гэхэдэ Америкэд[...] са абтадаг юм. Баруун Европодо хүдөө а[...] малнуудай ургаса нилээд ехэ. Зүгөөр үйл[...] модхоһоной, тэрэниие оньһожоруулһанай,[...] нэй минеральна үтэгжүүлгэ, гербицидүүд[...] һэнэй эсэстэ США-гэй хүдөө ажахыда про[...] гада гаргашалагдадаг ажалай гаргашану[...] роогдоһон, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй бүтээ[...] ехэ болоһон байха юм. Энэ ушар дэлхэйн[...] Америкын гараха, капиталис бусад орону[...] ажахын продукциин талаар тэрэнэй амж[...] зүршэлдэхэ арга олгоо бшуу. Зүгөөр энэ у[...] лизмын үедэ продукциие заабол үлүүсэ ех[...] зүрилдөөнүүдэй бүри хурсадаха ябадал [...]

Хүдөө ажахын продуктнуудай үлүү ехэ[...] дээрэһээ Америкын Холбоото Штадууд за[...] лай тарилгын талмайе хороохо баатай бол[...] хэтэрүү ехээр продукци абадаг ушар эдэ[...] дые хэрэглэхэ хүнүүдэй Америкэдэ үгы [...] раа бэшэ юм. Тэндэ хэдэн миллион ажал[...] тэдэнэр дутуу эдеэлдэг. Тиихэдэ үлэсхэлэ[...] шье ябадаг хүнүүд бии. Эдеэлхэ нормы[...] нэйнь нэгэшье хубиие эдидэггүй хүнүүд [...] үшөө хэды олон бии гээшэб! Харин тиигэж[...] эгээл баян капиталис орон хэтэрүү ехээр [...] һанһаа зобожо, тарилгаяа хороожо, үнгэр[...] ажахын продуктнуудай үлүү гараашыень[...] байха юм. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, капи[...] даа үйлэдбэриин дабагдашагүй зүри[...] ушарна, улам саашадаа эдэ зүрилдөөнүүд[...] гүнзэгырхэ, хурсадаха байна.

Хүдөө ажахыдахи капиталис үйлэдбэри[...] дай зүрилдөөнүүдые элишэлхэтээ хамта [...] жэнги орон болохо Америкын Холбоото [...] эрдэм ухаан болон бодото байдал дээрэ [...] үнэтэй һайн юумыень ажаглан хараха [...] Хүдөө ажахын продуктнуудые абадаг хэм[...] лаар бидэ США-һаа үшөөл горьтойгоор г[...] набди гэжэ бодото дээрэнь хараадаа абах[...] Гэхэтэй хамта, хүдөө ажахын үйлэдбэри[...] талаар капиталистнуудһаа бидэнэй һур[...] зүйл үгы гэжэ манай зарим нүхэд тоолод[...]

Иимэ бодомжолго буруу гээшэ.

Үйлэдбэриие эмхидхэхэдээ капиталист[...] хые, наймаалжа һурахые В. И. Ленинэй у[...] һаниинь мэдээжэ. Эрдэм ухаанай, техни[...] США-гэй хүдөө ажахын үндэр хэмжээнд[...] дэг байһыень харангүй байхын аргагүй. [...] эд зөөри эгээл багаар гаргашалаад, Амер[...] фермернүүд горьтой хэмжээнэй продуктну[...] байна. Ажахыгаа эмхидхэхэ талаар үндэ[...] жээндэ гараһан США-гэй болон бусад ор[...] дөө ажахын үйлэдбэриие һайнаар шуда[...] саанахи эрдэм ухаан болон бодото дүй д[...] лалтануудые колхоз, совхозуудта хэрэглэ[...] хала байна.

Советскэ Союз, социалис оронууд пр[...] үлүү ехээр абахаһаа айнгүйгөөр үйлэ[...] ехэдхэхэ замаар саашадаашье дабшаха [...] гүүдые тэрэ хэбээрнь байлгахын, оёоргүй[...] зо абахын тулада капиталистнууд үйлэ[...] болгодог байна. Тиихэдэнь бидэнэр үйлэ[...] гашалагдадаг ажалай гаргашануудые ул[...] бди, энэмнай хүндэ хэды шэнээн продукт[...] тэйб тэды шэнээниие абахынь тулада хү[...] маанай сэнгүүдые химдаруулха арга олго[...] най урагшаа дабшаха зам иимэ, социали[...] номикые хүгжөөхэ хараа түсэбүүднай ин[...]

Хүдөө ажахыда, промышленность, [...] культурадашье социалистическэ системэ[...] үйлэдбэриин хэмжээе ахин гараха, [...] байдалые эгээн һайн болгохо гэжэ тодору[...] хабди, тодоруулхашьебди.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула би[...] сагаа гээнгүйгөөр, бүхы ажахы болон [...] байһан арга боломжонуудые дүүрэнээр[...] жэлһээ жэлдэ үйлэдбэриие хүгжөөн, нэгэ[...] гөөдэ шатада хүрэхэ зэргэтэйбди.

Жэшээнь, мяха абалгаар энэ зорилгые [...] тулада гурбан шата хараалжа болоно.

Нэгэдэхи шата — таряалангай газарай [...] бүридэ 75 центнер, бусад газарай зуун [...] центнер мяха абаха. Энэ хадаа ажа[...] заабол дүүргэхэ ойрын программа гэжэ [...] лоно. Бидэ ойрын жэлнүүдтэ үйлэдбэрээ[...] нээр хүгжөөхэ зэргэтэйбди.

Хоёрдохи шата — таряалангай газарай [...] бүридэ 100 центнер мяха абаха. Энэ хэ[...] һайн хүтэлбэриин ашаар туйлагдаха. И[...] дэ хүрэһэн ажахынууд манайда бии. Тэдэ[...] шэлдэ бусадые һургажа, бүхы колхоз, [...] иимэ хэмжээндэ хүргэхэ зэргэтэйбди.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэлэй түгэсхэл

...дахи шата — таряалангай газарай зуун гек... 150 центнер мяха абаха. Энэ хадаа эгээн һайн ...онин ашаар туйлагдаха. Иимэ хэмжээндэ хү... һайнаар тэмдэглэгдэхэ ёһотой.

...эхи, хоёрдохи болон гурбадахи шатануудта һү ...и хэмжээн нютаг нютагай эрхэ байдал хараада ...орхойлогдохо ёһотой.

...най ургасые дээшэлүүлхэ талаар хэгдэһэн хү... ...ие сэгнэхэдээ, тухайлхада, доро дурсагдаһан ...туйлаха зорилго табигдаха ёһотой:

...иисэ болон бусад ороонто ургамалнуудые ...й 20—25 центнер;

...урузын ороонһо гектарай 50 центнер;

...остэ хэрэглэгдэхэ кукуруза гектарай 300—...тнер;

...ох гектарай 20—30 центнер;

...элэй бобын ороонһо гектарай 20—30 центнер;

...остэ хэрэглэгдэхэ тэжээлэй бобы гектарай ...0 центнер;

...арай свёкло гектарай 200—250 центнер;

...пок колхоз, совхоз бүхэндэ гектарай 25 цент... бага бэшэ;

...ан сэсэг гектарай 20 центнерһээ бага бэшэ;

...таабха гектарай 120—200 центнер;

...ош гектарай 200—300 центнер.

... хэмжээндэ хүрэхын тула юу хэхэ хэрэг... ...ээрэ дурсагдаһан хэмжээнэй ургаса, илангаяа ...ын, сахарай свёклын, горохын, тэжээлэй бобын ...ргуулжа абаха хэрэгтэ нэн түрүүндэ бүхы ...туд, совхозуудай хүдэлмэришэдые һургаха ...

...эрилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ ша... ...ууд манайда бии гү? Тиимэ хүнүүд бии. Хэрэг... ...никэ манайда бии гү? Манайда техникэ хүсэд ...шадаа машина болон хүдөө ажахын бусад зэр зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга түргөөр ургажа байха.

Гектар бүриһөө 300—500 центнер кукуруза болон бусад ургамал ороной бүхы районуудта хуряажа болохо юм. Энэмнай тиимэ ехэ үндэр ургаса бэшэ болоно. Дундуур ажахын дунда зэргын туйлалта болоно гэжэ хэлэмээр. Тиимэһээ эмхи гуримтайгаар ажаллабал, колхоз, совхоз бүхэн иимэ үрэ дүн туйлажа яһала шадаха байна.

Мал ажал дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһан жэшээнүүд манайда олон. Оньһожоруулагдаһан аргаар 100—150 үнеэ һаадаг бэрхэшүүл һү һаалиин ажахынуудта бии юм, тэдэнэр жэлдээ 300 шахуу тонно һү һаадаг. Олохон гахайшад-механизаторнууд 5—6 мянган гахай шахан таргалуулна.

Эдэ һайн үрэ дүнгүүдые түрүү ажахынуудай туйладаг байхадань, бусад колхоз, совхозууд юундэ туйлажа шадахагүй гээшэб? Эдэ бүгэдэ ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнһээ, хүнүүдэй шадабариһаа дулдыдаха болоно.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан эдэ хэрэгүүд яһала дүүргэгдэмээр. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, агрономууд, инженернүүд, зоотехнигүүд, эрдэмтэд энээниие шиидхэжэ шадаха байха. Энээниие хайшан гээд шиидхэхэб гэжэ нилээд олошуул харуулһан, урагшаа дабшаха замые табиһан байна. Түрүү ажахынуудай дүй дүршэлдэ түшэглэн, гээгдэжэ ябагшадые урагшань татаха шухала болоно. Тиигэжэ хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абажа, арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха шиидхэхы алхам хэгдэхэ болоно.

* * *

Нүхэдүүд! Манай партиин Программа дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Хүсэн түгэс промышленностьтай байхынгаа хажуугаар, бүхы талаараа һалбаран хүгжэһэн, ашаг үрэ ехэтэй хүдөө ажахытай болохо гээшэ коммунизм байгуулгын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл мүн... Хүдөө ажахын продуктаар бүхы хүн зоной болон арадай ажахын хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха зорилгоор **хүдөө ажахын продукциин ниитын хэмжээе** 10 жэл соо хоёр хахад дахин тухай, 20 жэлэй туршада гурба хахад дахин ехэ болгохо зорилго табигдана. Улам ургажа байгаа хэрэглэмжэһээ хүдөө ажахын продукт бүри түргэнөөр ехэ болгогдохо зэргэтэй».

Партиин Программа — манай ажабайдалай болон ажал-ябуулгын хуули ёһон мүн болоно. Программа дотор хараалагдаһан бүхы хэмжээнүүд сохом дүүргэгдэхэ, дүүргэгдэхэшье ёһотой. Партиин дура хүсэл, бүхы совет арадай дура хүсэл иимэ байна.

Манай парти ЦК-гэй энэ Пленумэй хүдэлмэриие угаа ехэ удха шанартай гэжэ тоолоно. Пленум хадаа хүдөө ажахые улам һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалха зэргэтэй. Тэдэниие бэелүүлгэ хадаа хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо талаар партиин XXII съездын хараалһан зорилгонуудые богонихон болзор соо шиидхэхэдэмнай бидэндэ туһалха байна.

Энэ хадаа орёо, тон харюусалгатай зорилго болоно. Энээниие дүүргэхын тулада партиин, бүхы арадай хүсые ехээр элсүүлхэ хэрэгтэй.

Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхын тулада нэн түрүүн хүдөө ажахые һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, хүдөө ажахын продуктнуудые абалгын түлөө партийна организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ зэргэтэйбди. Доороһоо дээрэнь хүрэтэр хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ захиргаанай шэнэ гурим бүхы колхоз, совхозуудта эмхидхэлэй талаар ехэ нүлөө үзүүлхэ, үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэл, эрдэм ухаанай туйлалтануудые нэбтэрүүлгэдэ үндэһэлэн, хүдөө ажахые хүгжөөхэ шухала асуудалнуудые шиидхэлгые түргэдхэхэ байна.

Хүдөө ажахы хүтэлбэрилгые шэнэдхэлгэһээ уламжалан, гүрэнэй болон партийна журам шангадхаха, манай аппарадай бүхы шатануудые үдэр бүри хинаха, дүүргэлтые шалгаха шухала болоно. Эндэ гансахан ажахын үдэр бүриин зорилго тухай бэшэ, харин политическэ шухалын шухала зорилго тухай хэлэгдэнэ. Энээниие шиидхэлгэһээ коммунизм байгуулгын амжалта, арад зоной ажаһуудалые һайжаруулга нилээд дулдыдаха байна.

Эдэ зорилгонуудые хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэришэн ангиин, бүхы арадай туһаламжаар шиидхэжэ шадаха байна. Мүнөө үеын машина техникээр, үтэгжүүлгээр, бусад материально-техническэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха талаар хүдөө ажахыда социалистическэ промышленность улам ехэ туһа хүргэхэ зэргэтэй.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ бүхы партийна организацинуудай, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй, профсоюзууд болон комсомолой бүхы хүсэн элсүүлэгдэхэ ёһотой. Ороонһо таряа, хлопок, мяха, һү, нооһо болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бүри элбэгээр абахын тула бүгэдэ арадай мүрысөө дэлгэрүүлхэ, олониитын эдэбхи үүсхэлые толгойлхо зорилго табигдана.

Хүдөө ажахын продуктнуудаар оронойнгоо эрилтые хүсэд хангаха зорилгонуудые бэелүүлбэл, бидэнэр экономикын хүгжэлтын талаар гол зорилгонуудай нэгые дүүргэхэбди, манай партиин Программые бэелүүлхэ талаар түүхэтэ илалта туйлахабди. Энэмнай коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ бүхы арадые зоригжуулагша марксистско-ленинскэ һургаалай шэнэ илалта мүн болохо.

(Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэгэнтэ бэшэ үни удаан альга ташалган болоо).

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

...КВА, ... мартын 6. ... Советскэ Союзай ...тическэ партиин ...на Комитедэй Пле...млиин Ехэ ордон соо ...хүдэлмэреэ үргэлжэ...

...эй Центральна Коми...нэгэдэхи секретарь, ... Министрнүүдэй Со...үүлэгшэ Н. С. Хру... Коммунис байгуулал... үеын шата, хүдөө ...ри һайнаар хүтэлбэ... ...лаар партиин зорил... ...гэһэн элидхэл үг... ...седанида зүбшэн ...

...таряалан, мал ажал ...е хүгжөөхэ тухай ...хээр болоһон асуу... ...элидхэл дотор табиг... ...йна. Мүн хүдөө ажа... ...араар хүгжөөгдэжэ ...н энэ элидхэл соо ...р шэнжэлэн харуу... Пленумдэ хабаадаг... асуудалнууд тушаа ... дурадхалнуудаа ...лэбэ. Хүдөө һуури... ...дбэрилгын хүсэнүү... ...аань ехээр хүгжөөхэ ... партиин, бүхы ара... ... болоно. Үгэ хэлэһэн ...энээние тодорхойгоор ...эн байна.

...эй ЦК-гэй РСФСР-... ...огой түрүүлэгшын ...рлогшо **Г. И. Воро...** ...лэбэ. Промышленно... ...өө ажахые хүгжөө... ...дай ажана байда... ...һайжаруулха тухай ...ээр болоһон асуу... бүхы талаһаань ... шиидхэхын зорил... ...эй Пленумүүд үе-үе ...э зарлагдана. Энэ ...ртиин хуули ёһон бо... ...э оратор хэлэбэ.

...жэлнүүдэй туршада ...а Комитедэй Плену... ...най экономикые саа... ...гжөөхэ арга замууд ...э зүбшэгдэһэн юм. ...бхы Пленумүүд пар... ...аата, коммунизмын ...отойл түүхэтэ удха ... байгаа. ЦК-гэй мү... ...о байгаа Пленум ...ё ехэ үүргэтэй байха ...игэл найдабаритай... ...ээр.

...удые, совхозуудые ...лгэдэ мүнөө хүрэтэр ...тагдалнууд бии бай... ...ниие Россин Феде... ...ута, аха дүү бусад ...лнуудай жэшээ дээ... ...эр. Хүтэлбэрилхы ор... ...уд олон. Эндэ ми... ...нүүд, управлени... ...нүүдэй олон эмхи ...д ороно. Зүгөөр рес... колхоз, совхозуудай ...мэриин түлөө эдэ ...нуудай алининь ...салгатай байнаб? ...юусалгатай органи... ...гүй.

...ажахые хүтэлбэрил... ...органууд гол түлэб ...ээрэ заабари зарша... ...бэшээд лэ, эрдэм ...үрүү дүй дүршэлэй ...ури дээрэ үйлэдбэ... ...лдхэн ябуулнагүй. ...ажахые хүтэлбэрилхэ ...бии болгохо хэрэг... органууд түсэблэл... ...ридхэл, тоосоо хэхэ, колхоз, совхоз бүхэндэ продуктнуудые абалга эмхидхэн ябуулхада нүлөө үзүүлхэ ёһотой гэжэ Н. С. Хрущев зүб лэ заана.

КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюро, республикын Министрнүүдэй Совет нютагай партийна, советскэ организацинуудтай хамта Россин Федерацида хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ шэнэ гурим зохёогоо. Энэ гуримай гол шатанууд гэхэдэ:

— хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ талаар районууд хоорондын колхозно-совхозно гү, али совхозно-колхозно управленинүүд Россин Федерацида 382 байхаар хараалагдана; хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ талаар областной, хизаарай управленинүүд (автономно республикануудта министерствонүүд);

— хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ талаар республиканска министерство.

Манай бодомжоор, иимэ бүридэл хүдөө ажахын хүгжэлтын шэнэ шататай хүсэдөөр тааралдана. Хүтэлбэрилгые энэнь тодорхой һайн болгохо. Ажал хэрэгые гүнзэгыгөөр мэдэжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие тодорхой һайнаар хүтэлбэрилэн ябуулха арга олгохо байна.

Районууд хоорондын колхозно-совхозно гү, али совхозно-колхозно управлени гол шатань болохо юм. Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ хэрэг эмхидхэлгэтэй холбоотой бүхы асуудалнууд энэ органдо даалгагдана. Экономическа, байгаалиин онсо шэнжэнүүдые хараада абан, 5—10 районуудта нэгэ иимэ управлени бии болгогдохо.

Управленидэ совет байха. Һуурин газарай ажабайдал саашадань демократизацилхада, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ олониитые хабаадуулхада туһа нэмэри болохо байна.

Республикын элдэб зононуудай партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэй, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэй, совхозуудай директорнүүдтэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй бидэнэр зүбшэн хэлсээ һэмди. Тэдэнэй тон олонхинь районууд хоорондын управленинүүдые һайшаана.

Районууд хоорондын управленинүүдые бии болгоходо хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар партиин райкомуудай үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ. Партиин райкомууд районой ажахын, соёл культурын бүхы асуудалнуудые политическэ талаһаань хүтэлбэрилхэ органууд байһан, байгаашье, саашадаа тиимэ байха. Партиин райкомууд колхозой, совхозой үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн хүтэлбэрилхэ, ажахы бүхэнэй экономикые хүгжөөлгэтэй холбоотой асуудалнуудые сэхэ шууд, бүрил зүбөөр шиидхэхэ арга бии болохо байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэ нэн түрүүндэ партийна хүтэлбэриин хэмжээнһээ, парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые ямараар хинан шалгадагһаа дулдыдаха байна. Тиимэһээ районууд хоорондын управлени бүхэндэ хоёр-гурбан инструкторнуудтай обкомой, крайкомой парторг байха ёһотой.

Манай һанамжаар, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгахатаяа хамта эмхидхэлэй бусад зарим асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ шухала. Районой газетэнүүдэй орондо районууд хоорондын газетэнүүдые бии болгохо дурадхал һаяшаг «Советская Россия» газетэдэ оруулагдаһан байна. Эдэ газетэнүүд партиин обкомой органууд болохо. Энэ зүб дурадхал гэжэ һанагдана. Иигэжэ нютагай хэблэлдэ түрүү дүй дүршэл гүнзэгыгөөр харуулха, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын дутагдалнуудые хурсаар шүүмжэлхэ арга олгохо байна.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ комитедүүдые бии болгохо гэһэн Н. С. Хрущевой дурадхалые нүхэр Воронов дэмжээд, эдэ комитедүүдэй ямар бүридэлтэй байха тухай хөөрэбэ.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ комитедүүд областьнуудта, хизаарнуудта, автономно республикануудта бии болгогдохо юм. Партиин обкомуудай, крайкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд тэдэниие хүтэлбэрилэн ябуулха.

Кадрнуудые бэхижүүлхэ, партийна органуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха асуудалнуудта оратор тогтожо хэлэбэ. Россин Федерации үнгэрэгшэ жэл хүдөө ажахын продуктнуудые абаха гүрэнэй түсэбүүдые дүүргээгүй гэжэ элидхэл соогоо Н. С. Хрущевой шүүмжэлһэниие зүб гээд нүхэр Воронов мэдэрбэ. Тиигээд газар ашаглаха талаар ехэ дутагдалнуудай байһаниие тэрэ тэмдэглээ. Зональна зүблөөнүүдэй һүүлээр гектар газар бүхэниие ашагтай һайнаар хэрэглэхэ тодорхой хэмжээнүүд бүхы колхоз, совхозуудта хараалагданхай. Россин Федерацида бүри мүнөө жэл ороонһото ургамалнуудай, кукурузын, сахарай свёклын, бобово ургамалнуудай тарилга горьтойгоор ехэдхэгдэхэнь. Газар таряалан пропашной гуримаар эрхилхэ ябадал үргэнөөр дэлгэрхэ.

Сэбэр паар, олон жэлэй, нэгэ жэлэй элдэб ногоо, овёс тарилга багадхагдаха, атар тунга газар хахалагдаха. Иигэжэ бүри энэ жэл ороонһото ургамалнуудые хуряаха талмай 7,5 миллион гектараар ехэдхэгдэхэ. Тэрэ тоодо эдэешэһэн буурсагтай кукуруза хуряаха талмай 1,2 миллионоор, бобово ургамалнуудые тарилга 2,2 миллион гектараар үргэдхэгдэхэ юм. Газарые түрүү гуримаар ашаглахатайгаа хамта газар таряалангые зүбөөр, һайнаар эрхилдэг болохо шухала. Эгээл тиимэһээ бүхы хизаар, область, автономно республикануудта хабарай тарилгада бэлэдхэл шэнэ үндэһэ һуури дээрэ мүнөө хэгдэнэ. Кадрнуудые ажалай түрүү арга дүршэлдэ олоор һургаха хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй. Машина техникэ, үрэһэ хүрэнгэ нарин нягтаар бэлдэгдэнэ, нютагай үтэгжүүлгэ таряаланда ехээр гаргагдана.

Пропашной ургамалнуудые тарижа ургуулха хэрэгые оньһожоруулха, ороонһо таряанай ажахые хүгжөөхэ зорилгонууд тухай нүхэр Воронов тогтожо хэлээ. Бүрил энэ жэлдэ бүхыдөө 6,2 миллиард пүүд хүрэтэр ороонһо таряа хуряажа абаха арга боломжотойбди гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Тиигэжэ долоон жэлэй даабаринуудаар хараалагдаһан хэмжээндэ республика 1962 ондо хүрэжэ болохо байна.

Мал ажалые хүгжөөхэ асуудалнуудта нүхэр Воронов дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ хэрэг мүнөө айхабтар шухала удхатай болобо гээд нүхэр Воронов үргэлжэлүүлбэ. Энэ һалбариие амжалтатай һайнаар хүгжөөгөөд байбал, арадай ажана байдал улам һайжарха, ёһотойл коммунис ёһоной баян дэлгэр байдал бии болгогдохо. Энэ шухалын шухала хэрэг тухай мүнөө зүбшэгдэжэ байна.

Энэ Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүд манай хүдөө ажахые түргөөр хүгжөөлгэдэ түүхэтэ үүргэ дүүргэхэ, колхоз, совхозуудта бии байгаа арга боломжонуудые бодотоор хэрэглэхэдэ туһа нэмэри болохо. Тиигэжэ арад зоной зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ шэнэ ехэ арга боломжо нээгдэхэ.

Удаань Украинын коммунистическэ партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Н. В. Подгорныдо** үгэ үгтөө.

Украинын коммунистнууд, бүхы ажалшад КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, партиин Программые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаад, тэдэниие бэелүүлхын түлөө угаа ехэ эдэбхитэйгээр оролсожо байна. Олониитын политическэ болон ажалай угаа ехэ дэбжэлтэ коммунизм байгуулгада шэнэ амжалта туйлаха түгэлдэр хүсэн, маша ехэ эшэ үндэһэн болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань тэмдэглээ.

Социалис үйлэдбэриин энэ эгээн шухала һалбариие хүгжөөхэ талаар партиин хэһэн хүдэлмэриин ехэ удха шанартай байһан тухай гүнзэгы шэнжэлэл нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо хэгдэһэн байна.

Гүрэндэ таряа худалдалгые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие үргэдхэхэ талаар Украинын ажалшадай зарим амжалта туйлаһан тухай үгэ хэлэгшэ саашань хөөрөө.

Тарилгын талмайн хубаарилгые хубилгаһанай һүүлээр Украинада ороонһо абахын тулада кукуруза болон бусад ороонһото-бобово ургамалнуудай тарилга 15 шахуу миллион гектар эзэлхэ гү, али ороонһото ургамалнуудай бүхы тарилгын талмайн 84 процент эзэлхэ байна. Намарай тарилгануудые хараада абаласан, 10 миллион тухай гектарта кукуруза таригдаха байна. Силос болгон дарахын тулада хэрэглэгдэхэ кукуруза 5,5 миллион гектарта таригдажа, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ болохо байна. Энэ хадаа мал ажалай хэрэглэмжые хүсэдөөр хангаха арга олгохо байна.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха талаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые Пленум хүсэдөөр һайшааха гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэнэбди гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Коммунизмын илан мандахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ ёһотойл хубитаяа оруулхын түлөө Узбекистанай ажалшан бүхэн оролдожо байна гээд Узбекистанай компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Ш. Р. Рашидов** үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

1953 оной сентябриин Пленумһээ эхилээд Центральна Комитедэй хүдөө ажахыда абаһан революционно хэмжээнүүдэй айхабтар ехэ һайн нүлөө үзүүлһэниие өөрынгөө республикын жэшээ дээрэ тэрэ харуулаа. Узбекистанай колхоз, совхозууд мяха, һү, нооһо, үндэгэ, каракуль арһа, торгон утаһа, тамхи, виноград абаха долоон жэлэй түсэбэй гурбан жэлэй даабаринуудые дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 3 миллион гаран тонно болбосоруулагдаагүй хлопок гүрэндэ худалдагдаа. Гэбэшье социалис хүдөө ажахыда бии байгаа тон ехэ арга боломжонууд республикада хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. 194 мянган тонно болбосоруулагдаагүй хлопок гүрэндэ дутуугаар үгтэһэн байна.

Мүнөө хүдөө ажахыда бүрил ехэ эрилтэнүүд табигдадаг болоо. Тиимэһээ богонихон болзор соо хүдөө ажахын гол шухала продуктнуудые хоёр дахин, гурба дахин ехэдхэхэ тухай хэлэгдэнэ. Газар таряалангые улам зүбөөр эрхилхэ, газарые һайнаар ашаглаха, хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые үндэһөөрнь хубилгаха зорилго тон шухала удхатай.

Оронойнмай хүдөө ажахын ямар байдалтай байһаниие тон гүнзэгыгөөр Н. С. Хрущев элидхэл соогоо шэнжэлэн харуулаа гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Общественэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ марксистско-ленинскэ һургаалтай дүүһэн тааралдуулан, Н. С. Хрущев хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ харгы замуудые тодорхойлоо. ЦК-гэй энэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури бии болгохо совет арадай шэн габьяата, баатарлиг тэмсэлэй тодо һонор хуудаһаниинь болохо бшуу.

Ороноо хлопогоор уламулам ехээр хангадаг болохо гээшэ манай республикын гол шухала зорилго хододоо байһан, байгаашье, саашадаашье тиимэ байха юм гээд оратор тэмдэглэбэ. КПСС-эй Центральна Комитет, тэрэнэй Президиум хлопок абалга хүгжөөхэ тухай туйлай ехэ анхарал оролдолго гаргадаг. Энэнь Узбекистанай ажалшадые урмашуулан зоригжуулна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Ташкентдэ болоһон зональна зүблөөе һануулаад, колхоз, совхоз бүхэндэ гектар бүриһөө 25 центнерһээ бага бэшэ хлопок абаха гээд Н. С. Хрущевой табиһан зорилгодо нүхэр Рашидов тогтобо. Энэ зорилгые бэелүүлээд байхада 500—600 мянган тонно болбосоруулагдаагүй хлопок нэмэжэ абтаха болоно. Бүхы колхоз, совхозуудта ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые элирүүлхын түлөө республикын партийна организацинууд ехэ хүдэлмэри бэелүүлнэ. Хлопчатнигые тарижа ургуулха, ургасыень хуряаха хэрэгые бүхыдэнь оньһожоруулха гээшэ гол шухала асуудал мүн. Полевой хүдэлмэри юрэнхыдөө оньһото машинануудаар бүтээгдэдэг болоно, бар хүсөөр хэхэ ажал улам бүри бага болгохобди гэжэ оратор тэмдэглэбэ.

Республикын ниитын мал ажалай гээгдэлдэ ороһоной түлөө нүхэр Хрущев шүүмжэлһэн байна. Энэ шүүмжэлэлынь зүб гэжэ нүхэр Рашидов мэдэрээ. Мүнөө үедэ хлопок тарилгые саашадань ехэдхэхэтэй хамта мяха, һү абалга һаядаа эрид дээшэлүүлхын түлөө хэмжээнүүд абтажа байна.

Хлопок тарилга, мал ажал хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаһан колхоз, совхозуудые оратор дурдаба. Ажалай түрүү аргануудые дэлгэрүүлхэ тухай тэрэ хөөрэбэ.

Колхозой, совхозой үйлэдбэриин бүхы шатануудта һайн эмхидхэгшэд, мэргэжэлтэдые табихын түлөө республикын партийна органзацинар тусхай хүдэлмэри ябуулна. Гээгдэлдэ ороһон участогуудые Ташкентдэ болоһон зональна зүблөөнэй һүүлээр һайжаруулхын зорилгоор колхоз, совхозуудта 1300 хүн эльгээгдэнхэй.

Газар таряалангаа уһалжа эрхилдэг дээрэһээ газар хатаалга, уһалалга тон шухала удхатай болоно гэжэ нүхэр Рашидов үргэлжэлүүлбэ. Олон жэлэй туршада эдэ асуудалнууд республикада тоогдоогүй байгаа. Тиигэжэ хлопок тарилга, хүдөө ажахын бусад һалбаринуудые хүгжөөлгэ хойшо татагдаһан юм. КПСС-эй ЦК-гэй туһаламжаар энэ алдуу заһагдажа байнхай. Хорезмын область үнгэрэгшэ жэлдэ орон доторoo эгээ баян ургаса абаһан, гектар бүриһөө 29 центнер хуряаһан юм. Иимэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, газар уһалха, газараа һайжаруулхын түлөө мелиоративна хүдэлмэри ехээр хэгдээ. Хлопок тарилга саашадань ехээр хүгжөөхын тулада манай бүхы колхоз, совхозуудай газарые уһаар һайса хангаха ёһотой. Иигээд байбал ямаршье жэлдэ, гандангишье жэлдэ баян ургаса хуряагдаха болоно.

Хлопок, бусад ургамалнуудые ехээр тарижа ургуулхын түлөө атар тунга газар ехээр ашаглаха хэрэгтэй. Узбекистанда атар тунга газар бүрил ехээр ашаглагдадаг болоно байнхай. Урин дулаан байдаг, уһаар элбэг Каршинска тала ехэ арга боломжотой. Тэндэ эрхим сортын хлопок хэдыдэшье ехээр абахаар. Каршинска атар тунга газарые ашаглаха асуудалнуудые түргөөр шиидхэхые нүхэр Рашидов гуйба. Шэнжэлэн үзэхээ түрүүшын хүнүүд тэрэ талада ошоод байнхай.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ органуудай бүридэл мүнөө байгшаһаа бүри һайн гээд оратор хэлэбэ. Хүдөө ажахые сэхэ шууд, мэргэжэлтэй һайнаар хүтэлбэрилхэ, колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын продукци абалга, бэлэдхэлгэ эмхидхэхэдэ энэ һайнаар нүлөөлхэ. Продукци абалга, бэлэдхэлгэ нэгэ гарта үгтэхэ гээшэ зүб байна.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ шэнэ органууд колхозой, совхозой үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ бүри ехээр нүлөөлхэ ёһотой. КПСС-эй XXII съездэ табигдаһан, партиин Программа соо заагдаһан зорилгые — хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо хэрэгые тон богонихон болзор соо шиидхэхэдэ шэнэ орган туһа нэмэри болохо.

Казахстанай компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Д. А. Кунаев** индэр дээрэ гараба. Казахай республикада атар тунга газар ехэ, эрхимээр оньһожоруулагдаһан томо ажахынууд олон, ашаглагдаһан шэнэ газарта эрхим кадрнууд ажаллана. Тиимэһээ 3,5 миллиард пүүд хүрэтэр ороонһо таряа абаха, гүрэндэ 2 миллиард пүүд ороонһо таряа худалдаха, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые эрид ехэдхэхэ бүхы арга боломжонууд бии гэжэ нүхэр Кунаев хэлэбэ.

Гэбэшье эдэ ехэ арга боломжонууд мууса хэрэглэгдэнэ гээд оратор үргэлжэлүүлбэ. Казахай республика гүрэндөө ехэ үритэй. Долоон жэлэй гурбан жэлэй туршада Казахстанай колхоз, совхозууд 2 миллиард 386 миллион пүүд ороонһо таряа худалдаха түсэбтэй аад, 1 миллиард 800 миллион пүүд тушааһан байна. Таарамжагүй сагай уларилай тохёолдоһонһоо иимэ дутагдал ушараа гэхэдэ буруу. Олон түрүү ажахынуудай, районуудай дүй дүршэл харахада, партийна организацинууд һулаар хүдэлһэн байна бшуу. Газар таряалан зүбөөр эрхилхэ, газар зүбөөр ашаглаха, үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ тэмсэлые партийна организацинууд ёһотойгоор хүтэлбэрилжэ шадаагүй. Республикын ехэ талмайда шанаргүй үрэһэ хүрэнгөөр тарилга хэгдээ. Газар мууса элдүүрилэгдээ. Паар, үбһэ ногоон, ургаса багаар үгэдэг ургамалнууд ехэ талмайе эзэлһэн байха юм.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУ

(Үргэлжэлэл. Эхининь 3-дахи нюурта)

Үнгэрэгшэ жэлнүүдэй алдууе дабтахагүйн түлөө Казахстанай партийна организаци тусхай хэмжээнүүдые абажа байнхай. Республикын колхоз, совхозууд хабарай тарилгада нёдондонойхиһоо һайнаар бэлдэнэ. Бүхы ажахынууд үрэһэ хүрэнгөөр хүсэд хангагдаһан. Кукуруза, горох, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ сахарай свёкло урдынхиһаа ехэ газарта таригдахань. Сэбэр паар, овёс тариха газар 2,5 миллион гектараар багадхагдаха. Республикада механизаторнуудые бэлдэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Бэелүүлэгдэһэн эдэ хэмжээнүүдэй, хүдөө ажахыда материально-техническэ туһаламжа һайнаар үзүүлдэг болохо тухай КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй хараалһан хэмжээнүүдэй ашаар республикын колхоз, совхозуудай ажалшад ороо̄һо тарая, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абалга эрид ехэдхэхэ болоно гээд оратор үргэлжэлүүлбэ. Трактор, автомобиль, хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг заводуудые Казахстанда бариха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Мал ажал хүгжөөлгын дутагдалнуудай түлөө республикын хүтэлбэрилэгшэдые Н. С. Хрущев шүүмжэлһэн юм. Тэрэниинь нүхэр Кунаев зүб гэжэ хэлэбэ. Казахстанай хахад губи, сүл губи газарнуудта хонидые олоор үсхэбэрилжэ, мяха ехээр абаха арга боломжо бии. Һүүлэй табан жэлэй туршада республикада хонидой тоо толгой 10,4 миллионоор олошоруулагдаа. Тэндэ абтадаг бүхы мяханай 38 процентнь хонинои мяхан болонхой. Гэхэ зуура олон ажахынууд мал ажалай энэ ашагтай олзотой һалбариие хүгжөөхын түлөө байгаалиин таатай зохид эрхэ байдал үшөө муугаар хэрэглэнэ. Хонин ажал хүгжөөхэ талаар республиканска органуудай зохёоһон хэмжээ-ябуулгануудые СССР-эй Госэкономсовет, Госплан мууса дэмжэнэ гэжэ нүхэр Кунаев шүүмжэлээ.

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые һайжаруулхын түлөө КПСС-эй ЦК-гэй хараалһан хэмжээнүүдые Казахстанай коммунистнууд ехээр һайшаана гээд оратор мэдээсэбэ.

Казахстанда районууд хоорондын 54 управленинүүдые бии болгохо хэрэгтэй гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд нүхэр Кунаев үргэлжэлүүлээ. Ехэ районуудта 8 управлени эмхидхэхэ шухала.

Казахстанай коммунистическэ партиин Центральна Комитет управленинүүдэй парторг, хүтэлбэрилэгшэдөөр эгээ дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые эльгээхэ гэжэ оратор хэлэбэ.

КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь **И. В. Спиридоновто** удаалуулан үгэ үгтэбэ. Н. С. Хрущевой элидхэлые ехэ анхаралтайгаар шагнабабди гээд тэрэ мэдүүлбэ. Оронойимнай хүдөө ажахын ямар байдалтай байһаниинь нүхэр Хрущевой элидхэл соо гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулагданхай. Хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха партиин зорилгонууд хараалагданхай, хүдөө ажахын продукци эрид ехэдхэгдэхэ харгы замууд тодорхойлогдонхой.

РСФСР-эй хара хүрьһэтэй бэшэ областьнуудай, республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1961 оной декабрьда зарлагдаһан зональна зүблөөндэ Ленинградска областиин хүтэлбэрилэгшэд тон зүб эрид шүүмжэлэгдэһэн юм. Колхоз, совхозуудай научно-шэнжэлхы эмхи зургаануудай, партийна, советскэ организацинуудай, хүдөө ажахын органуудай хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд байгаа һэн. Эдэ дутагдалнуудай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, газар муугаар ашаглагдадаг һэн.

Бидэнэр энэ шүүмжэлэлһээ шухала сэгсололнуудые хээбди. Областиин бүхы ажахынуудта тарилгын талмайн бүридэл хубилгагдаа.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозууд үтэгжүүлгэ ехээр бэлдэжэ, тарялан дээрэ гаргажа байна.

Областиин колхоз, совхозуудта газар тарялан эрхилхэ пропашной гуримай нэбтэрүүлэгдэжэ, механизаторнуудай олоор бэлдэгдэжэ, хүдөө ажахын техникын заһабарилагдажа байһан тушаа нүхэр Спиридонов дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Областиин колхоз, совхозууд өөһэдынгөө тэжээл хэрэглэжэ, энэ жэлдэ 230 мянган тонно һү абахаар хараална гээд оратор үргэлжэлүүлбэ. Ерэхэ жэлдэ бүришье ехэ һүн абтаха болоно. Мүн өөрын тэжээл хэрэглэн, энэ жэл хэхалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 60 центнер мяхан абтаха.

Нүхэр Спиридонов удаалуулан түбэй органуудые шүүмжэлбэ.

Ленинградска партийна организациин коммунистнууд, областиин хүдөөгэй ажалшад энэ жэлдэ хүдөө ажахые эрид хүгжөөхын түлөө бүхы зохихо хэмжээ абаха гээд нүхэр Спиридонов үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумһээ хойшо республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ горьтой амжалтанууд туйлагданхай гэжэ Белоруссиин компартиин ЦК-гэй секретарь **Ф. А. Сурганов** хэлэбэ. Гэбэшье хүдөө ажахын хэмжээн долоон жэлэй даалгабаринуудһаа гээгдэнэ. Малай тоо толгойе олошоруулхын түлөө хэды жэлэй туршада горьтой хүдэлмэри бэелүүлэгдэжэ, амжалтанууд туйлагдаа һэн. Ниитын малай толгойе олошоруулха тухай анхаралаа табяад лэ, республикын партийна, советскэ организацинууд малай тэжээл бэлдэхэ хэрэг хараадаа абаагүй.

Яахадаа мал тэжээлээр мууса хангагданаб гэхэдэ, газар муугаар хэрэглэгдэнэ.

1962 оной тарилгын талмайн шэнэ бүридэл Белоруссиин колхоз, совхозуудта зохёогдоо. Колхоз, совхозууд 1962 ондо хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасые, тэрэ тоодо кукурузын, сахарай свёклын, бобово ургамалнуудай, хартаабхын ургасые горьтойгоор дээшэлүүлхээр хараална.

Хабарай тарилгада һайса бэлдэгдэнэ.

Ургаса дээшэлүүлхэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохо долоон жэлэй даабаринуудые бэелүүлхэ үедэ тохёолдоһон дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай нүхэр Сурганов хэлэбэ.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха тухай Н. С. Хрущевой элидхэл соо заагдаһан сэгсололго, дурадхалнуудай зүб байһаниие оратор тэмдэглээ. Колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилгэ һайжаруулхын түлөө Белоруссида ямар хэмжээнэй хараалагдажа байһаниие дуулгаба.

Колхознигуудые түлбэриин талаар урмашуулхын, продукци ехээр абадаг болохын зорилгоор республикын партийна, советскэ органуудай мүнөө бэелүүлжэ байһан хэмжээнүүд тухай тэрэ тогтобо. Колхозуудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлхын түлөө горьтой хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха асуудалнуудта тогтоходоо, трактор бүтээдэг Минскэ заводой ехэдхэгдэһэниие нүхэр Сурганов тэмдэглэбэ. Тингэжэ жэлдээ тэрэ завод 75 мянган трактор гаргаха болобо. Силос хуряадаг комбайнуудые бүтээдэг Гомелиин завод горьтойгоор ехэдхэгдээ.

Колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилгөөр Белоруссиин компартиин ЦК-гэй, Министрнүүдэй Соведэй, республикын бусад хүтэлбэрилхы органуудай хүдэлмэри тон зүб шүүмжэлэгдээ гэжэ нүхэр Сурганов хэлэбэ.

1962 ондо хүдөө ажахые горьтойгоор хүгжөөхын түлөө республикын партийна, советскэ органууд, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, коммунистнууд, комсомолшууд, хүдөө ажахын бүхы ажалшад бүхы хэмжээ абаха гэжэ оратор үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай оронoй хүдөө ажахын хүгжэһэн замай дүнгүүд Н. С. Хрущевой элидхэл соо гаргагдаа, колхозуудай болон совхозуудай үйлэдбэриин саашадаа хүсэтэ ехээр хүгжэн дэбжэхэ хараанууд тодорхойлогдоо, энэ хүгжэлтые хангаха тодорхой хэмжээ-ябуулганууд нэрлэгдээ гэжэ Азербайджанай компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь **В. Ю. Ахундов** онсолон тэмдэглээ.

Үнгэрһэн жэлдэ Азербайджанай хүдөө ажахын хүгжэлтын хангалтагүй дүнгүүд тухай нүхэр Ахундов хэлэһэн байна. Хлопогой ургасын доошолһоной, ниитын мал ажалые хүгжөөхэ арга боломжонуудай хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэһэнэй түлөө республикые Никита Сергеевич зүб шүүмжэлээ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэһэн байна.

Хүдөө ажахын хүгжэлтын дутуунуудые, илангаяа хлопок ургуулгын болон мал ажалай хүгжэлтын дутуунуудые усадхаха зорилготой хэмжээнүүдэй Ташкентдэ болоһон зүблөөнэй һүүлээр Азербайджанда хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байһан республикын колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада эмхитэйгээр бэлэдхэжэ байһан тухай үгэ хэлэгшэ хөөрэһэн байна.

Тарилгын талмайн хубаарилга республикын колхоз, совхозуудта хубилгагдаа, газар болон уһа зүбөөр хэрэглэхэ, ниитын малда хэрэгтэй тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэмжээнүүдэй хараалагдаһан тухай нүхэр Ахундов хэлэһэн байна.

Тэжээл бэлэдхэлгые һайжаруулаад байхада, 1965 ондо 1961 онойхидо орходоо 2,4 дахин ехэ мяха абаха, 3,3 дахин ехэ һү һааха, 1,7 дахин ехэ ноо̄һо хайшалха, 2 дахин олон үндэгэ абаха аргатай болохо байна. Тарянай газарай зуун гектар бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай зуун гектар бүридэ 16 центнер мяха олонхи колхоз, совхозууднай 1968 ондо абадаг болохо байна гэжэ В. Ю. Ахундов мэдээсээ.

Тэжээлэй ургамалнуудай хоёр ургаса жэлэй турша соо абаха тухай тусгаар анхарал хандуулагдадаг байһан тухай нүхэр Ахундов тэмдэглээ, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые шэлэн оложо, зүбөөр хубаарилан табиха тухай Н. С. Хрущевой элидхэл соо хэлэгдэһэн дурадхалнуудай таатай зүб байһан тухай Азербайджанай компартиин Центральна Комитедэй дэмжэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо талаар партиин зорилгонууд тухай нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн элидхэлые бидэнэр һаналаа угаа ехэ хангяар угтаабди гэжэ Таджикистанай компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Д. Расулов** хэлээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ талаар партиин хэһэн угаа ехэ хүдэлмэриин дүнгүүд Н. С. Хрущевой элидхэл соо гаргагдаа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын ехэ дутуунууд элирүүлэгдээ, колхоз, совхозуудые саашадаа бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ, социалис хүдөө ажахын баргадашагүй арга боломжонуудые бүри һайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тодорхойлогдоһон байна гээд тэрэ хэлээ.

Нютагай хүдэлмэрилэгшэдтэй һанамжануудаа мэдэлсэһэнэй һүүлээр Таджикистанай хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар зарим дурадхалнуудые КПСС-эй Центральна Комитедтэ республикын партийна организаци оруулһан байгаа гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Республикын үйлэдбэриин болон бэлэдхэлэй министерствын орондо хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар республикын комитет байгуулха гэжэ бидэнэр хараалнабди. Республика, область хоорондын хоёр, район хоорондын юһэн үйлэдбэриин управленинүүдые республика дотор байгуулхада таарамжатай гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Долоон жэлэй түсэбые бодотоор бэелүүлхын түлөө Таджикистанай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ямараар тэмсэжэ байһан тухай нүхэр Расулов саашань хэлээ.

* *
*

СССР-эй Хүдөө ажахын министр **М. А. Ольшанский** үдэшын заседани дээрэ түрүүлжэ үгэ хэлээ. Газар тарялан эрхилхэ талаар ногоо тарилгатай гуримай ехэ дутуутай байһан тухай Н. С. Хрущевой элидхэл соо дэлгэрэнгы шүүмжэлэл хэгдэһэн байна.

Хүдөө ажахые һайнаар эрхилхэ тухай партийна Программа дотор хараалагдаһан хэмжээнүүд манай арадые хүдөө ажахын продуктнуудаар хангаха түсгаар шухала эрхэ нүхэсэл болохоһоо гадна, ехэ мүнгэ зөөри гаргашалха эрилтэ табина. Тиимэһээ СССР-эй Госплан, Госэкономсовет хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэглэмжэдэ шухала болохо мүнгэ зөөри һомолхо ябадал хараадаа абаха ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Белогуудые элбэгээр бии болгохо шухала асуудал тухай нүхэр М. А. Ольшанский дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. Ороо̄һото ургамалнуудай тарилгын талмай саашадань үргэдхэхэ тухай хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай үгэ хэлэгшэ саашадань дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Хүдөө ажахын продуктнуудые саашадань элбэгээр абалгада колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые элсүүлэн эмхидхэхэ талаар энэ Пленумэй тогтоолнууд угаа ехэ эмхидхэхы хүсэн болоно үгэнэ гэжэ Молдавиин компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **И. И. Бодюл** хэлээ.

Хүдөө ажахые һайнаар хүтэлбэрилхэ тухай асуудал хаһа саг соогоо, зүбөөр табигдаһан байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар тусхай органуудай байгуулагдаха тухай дурадхалые дэмжэхэ зуура, Молдавида колхозно-совхозно үйлэдбэриин, бэлэдхэлэй нэгэдэмэл министерствын тоодо ороо̄һо тарая тушаажа абаха, хадагалха, дамжуулан үгэхэ ажалай тоосоондо ороһон управлениие министерствын мэдэл доро байгуулха шухала гэжэ нүхэр Бодюл хэлээ.

Долоон жэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө Молдавиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хэжэ байһан тэмсэл тухай үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха зорилго шиидхэлгэдэ социалис хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр арад зониие, түүхэй эдээр промышленностиие хангалгада ехэ удха шанартай гэжэ Армениин компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Я. Н. Заробян** хэлээ.

Армениин коммунистическэ партиин ЦК-гэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй хараалаад, бэелүүлжэ байһан хэмжээ-ябуулганууд тухай үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхын тулада саашадаа абтаха хэмжээнүүд тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. Колхозно үйлэдбэриин шэнэ эрилтэнүүдтэ тааралдахаар шэнэ Устав зохёожо баталан абаха хэрэгые түргэдхэхэ шухала болоо гэжэ һананаб гээд нүхэр Заробян хэлээ.

Киргизиин компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **Усубалиев** үгэ хэлэжэ, Центральна Комитедэй мартын Пленум болбол партиин XXII съездын тодорхойлһон түүхэтэ хараа шугамые бэелүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай байха гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Саашань Усубалиев Киргизиин ажалшадай ажал хэрэг тухай, мүн саашанхи зорилгонууд тухайнь хөөрэжэ үгөө. Республикын партийна организаци, гэжэ тэрэ саашань үргэлжэлүүлнэ, хүдөө ажахын продукци бүри ехээр абахын тула хүнүүдэй дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, кадрнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ, һургаха, туһалха хэрэг тон шухала болоод байна гэжэ мэдэрнэ. Энэ Пленум дээрэ хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнууд колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай байха гээд нүхэр Усубалиев хэлэнэ. Бидэнэр нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор энэ асуудалаар хэгдэһэн тобшололнууд болон дурадхалнуудые бүрин һайшаажа, дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэбди.

Республикын партийна организаци болбол хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхын, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые шэнэ хүсэтэйгөөр дэбжээхын тула колхоз, совхозуудта байһан туйлай ехэ арга боломжонуудые ашаглаха талаар энэ Пленумэй хүдэлмэриһөө ямар ехэ тобшолол хэхэ байһан тухайгаа гүнзэгыгөөр мэдэржэ байна.

Латвиин республикын партийна организаци, гэжэ Латвиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **А. Я. Пельше** хэлэнэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдоно. Нёдондо жэл январиин Пленум дээрэ газар тарялангаа муугаар ашагладаг байһанайнгаа түлөө тон зүбөөр манай республика шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Хаягдаһан газарые ашаглаха, тарялангай талмайе үргэдхэхын болон һайнаар ашаглахын тула Латвиин КП-гэй ЦК шухала хэмжээнүүдые абаһан байна. Латвиин колхоз, совхозууд энэ жэл кукуруза 30 гаран процентээр, сахарай свёкло 3—3 дахин, бобово ургамал 5 дахин ехээр таридаг болохонь. Хэдэ хэдэн ажахынууд кукуруза тариха баян дүршэлтэй боложо, гектар бүриһөө 700—875 центнер ногоон набша хуряана.

Саашань нүхэр Пельше кукуруза ургуулха талаар дутагдалнууд тухайгаа хөөрэнэ. Республика бүхыдөө үнгэрһэн жэл дунда зэргээр гектарай 221 центнер ургаса абаһан байгаа

Үгэ хэлэгшэ дурадхал оруулна. Хүдөө ажахын ургамалнуудые хуряалгада хэрэгтэй машинануудые бүтээжэ гаргахые Союзай Госплан хараалха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Мал ажалые саашань хүгжөөхэ тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Пельше республика дотор мяха ехээр абахын гол шухала арга боломжо гэхэдэ, гахай үсхэбэрилгэ болоно гэбэ. Республика нёдондо жэл тарялангай газарай 2,5 гектар бүриһөө нэгэ гахай шахажа абаһан байна. Мүнөө жэл тарялангай газарай 1,7 гектар бүриһөө нэгэ гахайе шахажа абахаар хараалагдана.

Республика дотор үндэгэ, шубуунай мяха ехээр абаха мэргэжүүлэгдэһэн совхозууд бии болоо. Тэрэшэлэн олон районуудта колхоз хоорондын шубуунай фермэнүүд хүдэлдэг гэжэ тэрэ хэлэнэ.

—Латвиин партийна организаци,—гэжэ нүхэр Пельше үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ,—газар тарялангай болон мал ажалай ашаг шэмэ бүри ехээр абахын түлөө тэмсэхэдээ, нэгэшье үдэрые гээхэгүй гэжэ оролдоно.

Манай парти, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитет манай орондо коммунизм байгуулгын хараа шугамаар арад зоноо зэбсэгжүүлхэһээ гадна, хүдэлмэриин арга дүрые заажа үгэнэ, энэ асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула шэнэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ гэжэ Литвагай компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. Ю. Снечкус** хэлэнэ. Энээние КПСС-эй ЦК-гэй Центральна Комитедэй мүнөө боложо байһан Пленум эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Саашань нүхэр Снечкус мяха, һү, үндэгэ гүрэндэ ехээр худалдаха тухай хэлэхэ зуураа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүри ехэ хэмжээгээр хүгжөөхэ арга боломжонууд Литвада бии гэһэн Н. С. Хрущевой шүүмжэлхы ажаглалтые зүб гэжэ тоолоно.

Үгэ хэлэгшэ энэ талаар республика дотороо юу хэгдэжэ байһые тодорхойгоор хөөрэжэ үгэнэ. Газар тарялангаа ногоо тарижа эрхилхэ гуримһаа арсажа, пропашной гуримда шууд түргөөр ороол һаа, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин саашанхи дэбжэлтые туйлажа шадахабди. Мүнөө жэл республикын колхоз, совхозууд хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 228 центнер һү, 31 центнер үүсэлэгдэһэн мяха абахаар хараална. Гадна тарялангай газарай 1,5—2 гектар бүридэ 90—100 килограмм амидын шэгнүүртэй нэгэ гахай шахажа абаха юм. Ойрын жэлнүүдэй туршада нэгэ гектар бүхэнһөө нэгэ гахай абадаг болохо гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ, 1964—65 онуудай туршада тарялангай газарай 100 гектар бүридэ 75 центнер үүсэлэгдэһэн мяха абаха зорилготойгоор хүдэлнэбди.

—Литвагай хүдөө ажахын ажалшад хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань дэбжээхэ талаар партиин табиһан зорилгонуудые нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэжэ, манай орондо коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха,—гээд нүхэр Снечкус мэдүүлнэ.

Совет хүнүүдэй ажаһуудалые улам һайжаруулха асуудал партиин гол анхаралда ходоодоо байдаг юм гэжэ мүнөө энэ Пленум дээрэ хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ бүхы дэлхэйн урда шэнэ хүсэтэйгөөр харуулба гэжэ Туркменистанай компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Б. Овезов** хэлэнэ.

Туркменистанай хүдөө ажахыда ехэ хубилалта болоо. Энэ үе соо республика дотор 133 мянган гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Колхоз, совхозуудта тракторнуудай болон хүдөө ажахын машинануудай тоо хоёр дахин шахуу олошороо. Мүн энээнэй ашаар хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдалга ехэ болоо. Һүүлэй найман жэлэй туршада гүрэндэ мяха худалдалга хоёр дахин, һү—3,5 дахин, ноо̄һон—1,5 дахин, овощ —4 дахин ехэ болоо.

Республикын хүдөө ажахын гол һалбари—хлопок тарилга саашадаа хүгжэн һалбарна. Хлопок ургуулха хэрэг 1953 онһоо хойшо 27 процентээр ехэ болобо.

Нүхэр Овезов саашань хүдөө ажахын хүдэлмэриин дутагдалнууд тушаа тогтоно. Малай тоо толгой удаанаар олошоржо байһанай шалтагаан хадаа тэжээл багаар абаһан ябадал болоно. Энэ талаар нүхэр Н. С.
элидхэл дотор ман
лика тушаа тон зүб
лэл гараа һэн. Үгэ
хүдөө ажахын орга
нэдхэн хубилгаха
совхозуудта шэнэ
бэлэдхэжэ үгэхэ,
хүдэлмэриие һайжа
шаа дэлгэрэнгыгээ

Мүнөө жэл орондо
ган тонно хлопок
тэрэшэлэн хүдөө аж
дуктнуудые бүри ех
болохын түлөө со
рысөөн республика
бүри үргэнөөр дэл
тэрэ үгынгөө түгэс
дүүлээ.

Партиин Целинн
мой секретарь нүхэр
колов үгэ абана.
ашаглаха талаар
тиин, совет арадай
үнэхөөрөө ехэ гэжэ
бэ. Теэд шэнэ газа
нуудай туйлай ехэ
ломжонууд үшөөл м
рэглэгдэнэ. Целинн
колхоз, совхозууд б
абана, малынь үсөөн
Казахстанда, Целин
та хүдөө ажахые х
хэ талаар дутагдал
Н. С. Хрущевой эли
тон зүбөөр шүүмжэ

Целиннэ хизаарай
ряалангай гол шуха
юуб гэхэдэ, газар
гаа пропашной арг
хэ гуримые нэбтэрү
малай хойноһоо һай
эмхидхэхэ, бурта
тэмсэхэ, газар т
һайнаар ашаглаха
лоно.

Манай хизаар ой
нүүдэй туршада ж
миллион тонно мя
ёһотой болоно. Энэ
дондо жэлэйхиһэ
шахуу ехэ болоно.

Хизаарай ажахы
совхозуудай жэшэ
зорилгые дүрбэ—т
туршада шиидхэхэ
эхилээ. Энэ зорилго
тула тэжээл элбэг
дэг болохо шухала
ургамалнуудые ехэ
гаа хажуугаар оро
малнуудай тарилга
хогүй гэжэ тэрэ

Саашань нүхэр С
линнэ хизаарта һ
босоруулха пред
дые, тэрэшэлэн хүд
машина бүтээн гар
дүүдые байгуулха
радхал оруулна.

Хүдөө ажахые бү
хүтэлбэрилхэ асуу
тохо зуураа, үгэ хэ
жэ мэдүүлбэ:—рай
дын үйлэдбэриин
альна управлени бо
ажахые эрхилхэ т
хэрэгтэй арга мүн.

Мүнөө жэл Цели
рай хүдөө ажахын
миллиардһаа бага
ороо̄һо абажа, гү
миллион пүүд худа
миллион 100 мя
шэнэ газар ашагл
тоо толгой горьтой
шоруулха, 257 мя
мяха, 683 мянган
15,5 мянган тонно
миллион үндэгэ г
далдаха уялгаяа а
гаар дүүргэхын т
жэ байна.

Шэнэ газарай
партиин XXII съезд
агуусхэ шиидхэ
амжалтатайгаар
түлөө тэмсэлшэдэй
гэдэ хододоо ябах

Нүхэр Соколовой
шын заседани дү
тын 7-до КПСС
Пленум хүдэлмэре
лүүлбэ.

ЯМАРШЬЕ ДАБААН ДАБАГДАХА

Мүнөө ажалша, малша арад зомнай эгээн дээдэ засаг түрэ—СССР-эй Верховно Соведтэ эрхим түрүү хүбүүд, басагадаа һунгаха һүр жабхаланта һайндарые угтажа байна ха юм. Мүн түрэл инаг партиимнай ЦК-гэй Пленум зарлагдажа, тэндэ хүдөө ажахыгаа саашадань бүри хүсэтэйгөөр, хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Эгээл тиимэһээ хаанашье хүдэлһэн хүн бүхэн үнэн зүрхэнһөө оролдожо, эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр ажаллана бшуу. Манай ажахын тоосоондо ороһон бригадын хонишодшье энэ ехэ хүдэлөөнэй хажуу тээ байхагүйн тула баһал хормойгоо шуужа, хам оронхой. «Нэгэн бултанайнгаа түлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө» гэһэн хүсэл эрмэлзэлгэтэй хүдэлжэ, хоёрхон һарын туршада 650 эхэ хонидһоо 713 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэбди.

Энэ амжалта нэн түрүүн бригадын гэшүүн бүхэнэй ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, хонидойнгоо харууһа, тэжээлые зоотехническэ заабариин ёһоор нарин нямбаар эмхидхэжэ шадаһанай ашаар туйлагдаа. Гадна түрүүшүүлэй жэшээгээр хүдэлмэреэ шэнэ гуримаар эмхидхэн, ажахын тоосоондо ороһоноймнай аша үрэ эндэ баһал ехэ бии. Нёдондо түрүүшынхээ 650 эхэ хонидоо августын 15-һаа сентябриин 25 болотор (45 хоног соо) бултыень искусственна аргаар үрэжүүлһэн байнабди. Тэдэнэймнай 633-ниинь мартын 1 болотор түрөөд, хамта 713 хурьган абтаа. 80 гаран хониднай эхирлээ.

Тиибэшье урдамнай үшөөл ехэ харюусалгатай зорилгонуудай байһаниие һайн мэдэрнэбди. Эдэ бүхы хурьгадаа, эхэ хонидоо нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр харууһалжа, хүхэ ногоон дээрэ гаргаха ёһотойбди. Мүн бригадымнай үшөө 500 гаран түлгэ хонид хабарай эгээл харсуу, үбһэ тэжээлэй хомор болоһон март, апрель соо түрэхэ юм. Илангаяа мүнөө хаа хаанагүй үбһэ тэжээл бага болонхой, үбэлэй шанга хүйтэншье үшөөл шомороогүй, хүхэ ногооной гаратар саг удых ха юм. Теэд бидэ урма зоригоо мохоогүйбди. Бии байһан арга боломжоёо зүбөөр элсүүлэн хэрэглэжэ, бултадаа эбтэй эетэй хүдэлөөд, бүхы бэрхэшээлнүүдые амжалтатайгаар дабан гарахамнай лабтай. Һаяын урин дулаан үдэрнүүдые һамбаашалан, хагда элбэгтэй газарта саһа хахалан хамажа, мүн хада губээгэй үбэр нэмэридэ шадал тамир һайнтай хонидоо адуулхамнай. Бии байһан үбһэ тэжээлээ зүбөөр гаргашалжа, зарим хони, хурьгадтаа модоной шэлбүүһэ бусалгаад, шүүһынь уулгадаг болонхойбди.

Бүхы хүсэ шадала
ломжоёо элсүүлэн хүд
хонидоо бултыень то
наар ондо оруулха, х
һөө хурьга абаха гэһэ
дүүргэхэбди.

Д. Б
Сэлэнгын «Ула
колхозой хонишод
тоосоото бригады

Редакто
Ц. Ц. ЦИБУ

Манай адрес, телефон

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 2
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ре
32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной
пропаганды —24—74, сельского хозяйства и советск
тельства—47-59, промышленности и транспорта,
—35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькор
отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтери
Для междугородных переговоров—16

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры
АССР.

Н00616. Зак.